

**§ 16 a. stk. 2 miljøgodkendelse af
svineproduktionen på
Stenderup 1, 6400 Sønderborg**

Meddelt d. 22. januar 2019
Meddelt af Erhverv & Affald
Sønderborg Kommune

Registreringsblad

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	26930944
Husdyrbrugets navn	Jesper Bladt - Stenderup 1
Beliggenhedsadresse	Stenderup 1
Postnummer	6400
By	Sønderborg

Ansøger

Ansøgers navn	Jesper Bladt
Ansøgeradresse	Stenderup 1
Ansøgerpostnummer	6400
Ansøgerby	Sønderborg
Ansøgertelefon	22141415
Ansøger-email	k@22141415.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	Landboforening Syd
Konsulentnavn	Ulla Refshammer Pallesen
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	61558262
Konsulent-email	upa@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400015620
CHR numre	94979

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 162 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 163 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 200 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 204 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 253 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 3a - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 3b - Stenderup, Nybøl

Tilladelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Landbrugsgruppen

Erhverv og affald

Rådhusstorvet 10

6440 Sønderborg

Sagsbehandler: **Ann-Kathrin Tessin**

Sagsnummer: 18/41669

KS:SBMO

Indhold

1. Indledning.....	5
1.1 Ikke teknisk resume.....	5
2. Kommunens afgørelse.....	6
2.1 Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud	6
2.2 Offentlighed	7
2.3 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	7
2.4 Andre tilladelser, tilladelser og dispensationer	7
2.4 Lovgrundlag	8
3. Vilkår for husdyrbruget.....	9
Generelle vilkår	9
Egenkontrol og dokumentation	9
Staldanlæg og produktioner	9
Drift og indretning	10
Ventilation.....	11
Energi- og vandforbrug	11
Affald.....	11
Råvarer og hjælpestoffer	11
Driftsforstyrrelser eller uheld	12
Gødningsproduktion- og håndtering	12
Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	12
3.1 Øvrige krav.....	14
4. Vurdering af husdyrbruget og det ansøgte.....	15
4.1 Husdyrhold og stalde	15
4.2 Gødnings- og foderopbevaringsanlæg	18
4.3 Energi- og vandforbrug	19
4.4 Landskabelig vurdering og overholdelse af afstandskrav	22
4.4.1 Husdyrbrugets beliggenhed.....	22
4.4.2 Planmæssige forhold	24
4.4.3 Grundvandsbeskyttelse.....	25
4.4.4 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	25
4.4.5 Placering i landskabet.....	27
4.5 Husdyrbrugets ammoniakemission	28

4.5.1	Ammoniak og natur.....	28
4.5.2	Naturområder ved Stenderup 1	29
4.5.3	Bilag IV arter	31
4.6	Husdyrbrugets lugtemission	32
4.7	Andre genepåvirkninger fra husdyrbruget.....	35
4.7.1	Støj og vibrationer	35
4.7.2	Støv fra anlæg og maskiner	35
4.7.3	Lys.....	35
4.7.4	Fluer og skadedyr.....	35
4.7.5	Transporter	35
4.7.6	Reststoffer	36
4.8	Affaldsproduktion	37
4.9	Gødningsproduktion og –opbevaring	40
4.10	Reduktion af ammoniak ved anvendelse af BAT.....	41
4.11	Grænseoverskridende virkninger	42
5.	Oplysninger om IE - husdyrbrug.....	42
5.1	Ophør af IE- husdyrbruget	42
5.2	BAT (bedste tilgængelige teknik) på husdyrbruget.....	43
5.3	Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger	50
6.	Oplysninger m.v. til miljøkonsekvensrapport.....	51
7.	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	52
Bilag	56

1. Indledning

Jesper Bladt har søgt om en § 16 a stk. 2 miljøgodkendelse, efter lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., af ejendommen Stenderup 1, 6400 Sønderborg.

Ejendommen har en lokaliseringsgodkendelse fra 2004, og efterfølgende en produktionstilladelse i form af en anmeldteafgørelse fra 2. februar 2015 til 680 årssøer, 17.000 smågrise 7,1-30 kg og 480 slagtesvin 30-107 kg.

Der er søgt om godkendelse til fri produktion på de eksisterende produktionsarealer, og mulighed for at etablere en udkørselstank på maks. 99 m³ med en højde over terræn på maks. 2 m, hvorfra biogasanlæg kan afhente gylle. Endvidere ønskes mulighed for at etablere en kølegrav eller lignende til døde dyr, samt for en sikkerheds skyld en ekstra gyllebeholder med teltoverdækning på ca. 4.000 m³.

Sønderborg Kommune er godkendelsesmyndigheden.

1.1 Ikke teknisk resume

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter hele husdyrbruget.

Der ansøges om fri produktion i eksisterende stalde. Produktionsarealet udgør 3.155 m² i ansøgt drift og 3.184 m² nudrift og 8-års drift.

Dyretypen ændres i nogle af staldene, således at alle stalde benyttes til søer, små smågrise og polte mens smågrise flyttes til anden ejendom efter fravæning.

Der ønskes mulighed for at etablere en udkørselstank på maks. 99 m³ med en højde over terræn på maks. 2 m, hvorfra biogasanlæg kan afhente gylle. Endvidere ønskes mulighed for at etablere en kølegrav eller lignende til døde dyr, samt for en sikkerheds skyld en ekstra gyllebeholder med teltoverdækning på ca. 4.000 m³.

Husdyrbruget på Stenderup 1 er et IE-brug, da der er over 750 stipladser til søer.

Husdyrbruget på Stenderup 1 er beliggende i landzone.

Udvidelsen lever op til genekriterierne for ammoniak og lugt.

2. Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 2 på Stenderup 1, 6400 Sønderborg, matrikel 3b Stenderup, Nybøl til ændring af svineproduktion med de stillede vilkår.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, Kommunens vurdering og generelle lovkrav.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbrugslovens § 42.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

2.1 Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis godkendelsen eller tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

En udnyttet godkendelse, tilladelse eller afgørelse efter anmeldelse kan bortfalde helt eller delvist, hvis den efterfølgende ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år¹. I forhold til godkendelser, hvor produktionstilladelsen er meddelt i m² produktionsareal, forudsætter udnyttelse, at mindst 25 % af det godkendte, tilladte eller anmeldte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt, og at den driftsmæssige udnyttelse ikke på noget tidspunkt ophører i 3 på hinanden følgende år. Driftsmæssig udnyttelse kræver, at der er dyr på produktionsarealerne svarende til mindst 50 % af det mulige ifølge dyrevelfærdskravene eller andre krav f.eks. økologiregler, som husdyrbruget er underlagt.

¹ § 59 a stk. 2 i bekendtgørelse om lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. nr. 1020 af 6. juli 2018

2.2 Offentlighed

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 29 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Sønderborg Kommune har fået en anmodning om at få tilsendt udkast til miljøgodkendelse.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af miljøgodkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt i perioden fra den 18. december 2018 til den 17. januar 2019. Der indkom 3 høringssvar i høringsperioden.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 22. januar 2019.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 22. januar 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

2.3 Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 40 i Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2026.

2.4 Andre tilladelser, tilladelser og dispensationer

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen. Der skal derfor søges om en separat byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand eller lignende hos Sønderborg Kommune.

2.4 Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. nr. 1020 af 6. juli 2018 (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1467 af 6. december 2018, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Der henvises derfor i øvrigt til:

Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 1076 af 28. august 2018

Bekendtgørelse nr. 966 af 23. juni 2017 om miljøbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 934 af 27. juni 2017 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 844 af 23/06/2017 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines, nr. 1611 af 10/12/2015

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2017-2029

3. Vilkår for husdyrbruget

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Den ansvarlige for driften af et IE-husdyrbrug skal straks rette henvendelse til kommunen, hvis husdyrbruget konstaterer, at godkendelsesvilkårene ikke kan overholdes. Den ansvarlige for driften skal samtidig straks træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at vilkårene igen overholdes.

Generelle vilkår

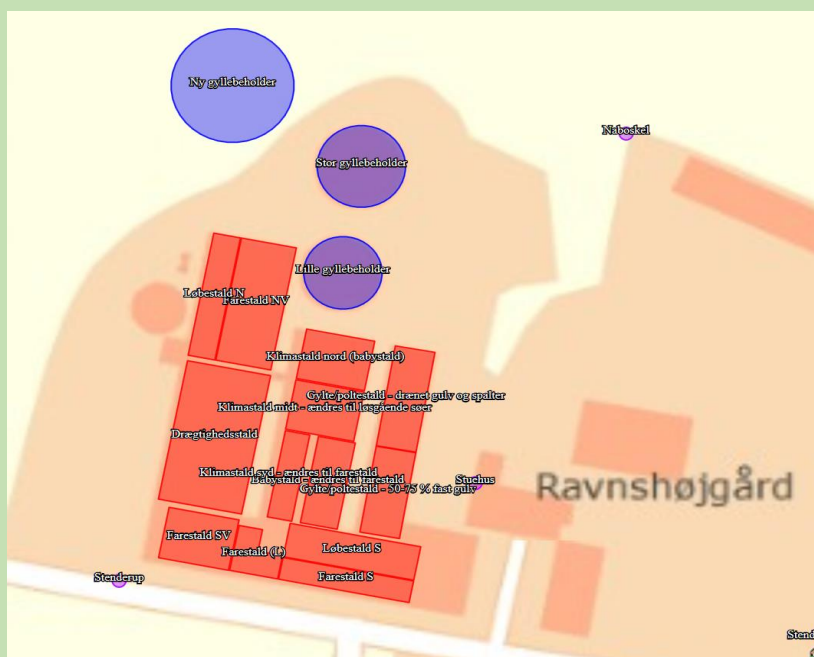
1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra den dato hvor godkendelsen træder i kraft.
2. Eventuelle ændringer i ejerforhold eller i hvem der er ansvarlig for husdyrbrugets drift skal meddeles til Sønderborg Kommune.

Egenkontrol og dokumentation

3. Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
4. Der skal føres logbog over at hyppigheden af udslusningen udføres i overensstemmelse med vilkår 6. registreringen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Staldanlæg og produktioner

5. Der må kun placeres dyr i de med rødt markerede stalde:

Husdyrbrugets produktionsareal, dyretype, staldindretning og m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten:

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Farestald NV	512	Mekanisk ventilation	6 m	(#101227) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	343
Løbestald N	249	Mekanisk ventilation	6 m	(#101230) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	0	131
Drægtighedsstald	880	Mekanisk ventilation	6 m	(#101233) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	827
Farestald SV	270	Mekanisk ventilation	6 m	(#101236) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	201
Farestald (L)	124	Mekanisk ventilation	6 m	(#101239) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	87
Farestald S	215	Mekanisk ventilation	6 m	(#101242) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	146
Løbestald S	333	Mekanisk ventilation	6 m	(#101245) Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv (#101248) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0 0	127 65
Babystald - ændres til farestald	243	Mekanisk ventilation	6 m	(#101251) Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	0	196
Klimastald syd - ændres til farestald	161	Mekanisk ventilation	6 m	(#101254) Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv	0	129
Klimastald midt - ændres til løsgående søer	257	Mekanisk ventilation	6 m	(#101257) Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	0	192
Klimastald nord (babystald)	257	Mekanisk ventilation	6 m	(#101260) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	222
Gylte/poltestald - drænet gulv og spalter	300	Mekanisk ventilation	6 m	(#101263) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33%/67%)	0	260
Gylte/poltestald - 50-75 % fast gulv	258	Mekanisk ventilation	6 m	(#101268) Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	0	229
Sum						3155

Drift og indretning

- Gyllen i gyllekanalerne i stald "Gylte/poltestald –Drænet gulv + spalter (33%/67%) skal udsluses mindst hver 7. dag.
- Udslusning skal foretages mellem kl. 8 og 16 og må ikke foretages på lørdage eller søn- og helligdage.

Ventilation

8. Husdyrbruget skal kunne redegøre for vedligehold og service på ventilationsanlæggene, hvis dette bliver forlangt på tilsynet.

Energi- og vandforbrug

9. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 275.000 kWh årligt, skal der foretages et energieftersyn, inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
10. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 8.000 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Affald

11. Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
12. Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opslugningsmateriale på virksomheden. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
13. Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som dagrenovation.
14. Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, elsparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.

Råvarer og hjælpestoffer

15. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Driftsforstyrrelser eller uheld

16. Nye olieprodukter og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere, som er tydeligt mærkede med indhold. De skal placeres under tag og beskyttes mod vejrlig på en oplagsplads med tæt belægning uden afløb. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af olie og kemikalier kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.
17. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens forside.
18. Eventuelt spildt husdyrgødning, handelsgødning, kemikalier mv. skal opsamles straks.

Gødningsproduktion- og håndtering

19. Den nye gyllebeholder på 4.000 m³ skal være forsynet med fast overdækning i form af telt. Overdækningen skal lukkes umiddelbart efter endt omrøring og udbringning. Eventuelle skader på overdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.
20. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
21. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

Lugt

22. Der skal til stadighed være rent og ryddeligt ved ejendommen, og denne må ikke give anledning til væsentlige lugt- og støvgener udenfor ejendommens areal.

Fluer og skadedyr

23. Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver tid gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

24. Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Støj fra anlægget og maskiner

25. Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må på intet punkt - målt på nærmeste nabobeboelse med tilhørende arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Dag	Kl.	Reference	dB(A)
Mandag-Fredag	07-18	8 timer	55
Lørdag	07-14	8 timer	55
Lørdag	14-18	8 timer	45
Søn- og helligdage	07-18	8 timer	45
Alle dage	18-22	1 time	45
Alle dage	22-07	0,5 timer	40
Spidsværdi	22-07	-	55

Miljømyndigheden kan forlange, at husdyrbruget skal dokumentere, at støjgrænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993. Dokumentationen skal tilsendes miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningsen. Tidsfrist herfor aftales med miljømyndigheden.

Dokumentationen skal udføres efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger af et firma, som er godkendt af Miljøstyrelsen. Målingerne/beregningerne skal foretages og afrapporteres som "Miljømåling - ekstern støj". Målingen/beregningsen skal foretages for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund, under de mest støjbelastende driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden. Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målte eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A). Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentation skal betales af husdyrbruget.

Husdyrbrugets ophør

26. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:

- En oprydning i og omkring staldanlæg.
- Tømning og rengøring af fortank med rørsystemer, gyllekanaler/-kummer m.v. Gødningsrester og spildevand skal bortskaffes efter gældende regler.
- Tømning af alle olietanke.
- Bortskaffelse af restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

3.1 Øvrige krav

Krav der er indarbejdet som generelle og umiddelbart anvendelige regler, som skal efterleves på husdyrbruget.

- Kravet i § 37 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen – Fasefodring, for nærmere beskrivelse se side 44-45.
- Kravet i § 43 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen – Miljøledelse, for nærmere beskrivelse se side 44.

4. Vurdering af husdyrbruget og det ansøgte

Sønderborg Kommune skal ved meddelelse af en godkendelse efter § 16 a i husdyrbrugloven vurdere, om de ansøgte ændringer og udvidelser vil have en væsentlig indvirkning på miljøet.

Kommunen skal også vurdere, om husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensyn til omgivelserne.

4.1 Husdyrhold og stalde

Landbruget drives som et konventionelt svinebrug. Et oversigtskort over anlægget kan ses i bilag 1.

Af tabel 1 fremgår staldsektionernes størrelse og produktionsareal i m², dyretype, staldsystemer og miljøteknologi.

Det samlede produktionsareal udgør 3.184 m² i nudrift og 8-års drift og 3.155 m² i ansøgt drift. Der ændres dyretype i nogle af stalderne, således at alle stalde benyttes til søer, små smågrise og polte mens smågrise flyttes til anden ejendom efter fravæning

Produktionsarealets størrelse og dyrevelfærdsreglerne bestemmer hvor mange dyr der maksimalt må være i stalderne. Dyrevelfærdsreglerne skal til enhver tid være overholdt².

Tabel 1. Oversigt over stalde, dyretyper og miljøteknologi.

Stald	Staldstørrelse m ²	Produktionsareal m ² Nudrift	Dyretype, Staldsystem	Produktionsareal m ² Ansøgt drift	Dyretype, Staldsystem	Miljøteknologi
Farestald NV	512	343	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	343	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Ingen
Løbestald N	249	131	Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	131	Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Ingen
Drægtighedsstald	880	827	Søer, golde og drægtige.	827	Søer, golde og drægtige.	Ingen

² Bekendtgørelse af lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin, nr. 56 af 11/1/2017

			Løsgående, delvis spaltegulv		Løsgående, delvis spaltegulv	
Farestald SV	270	201	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	201	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Ingen
Farestald (L)	124	87	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	87	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Ingen
Farestald S	215	146	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	146	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Ingen
Løbestald S	333	127/65	Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv / Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	127/65	Søer, golde og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv / Søer, golde og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	Ingen
Babystald – ændres til farestald	243	196	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	196	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv	Ingen
Klimastald syd –ændres til farestald	161	153	Smågrise. Drænet gulv + spalter (50 %/ 50%)	129	Søer, diegivende. Kassestier, fuldspaltegulv	Ingen
Klimastald midt – ændres til	257	197	Smågrise. Drænet gulv + spalter (50 %/ 50%)	192	Søer, golde og drægtige. Løsgående,	Ingen

løsgående søer					delvis spaltegulv	
Klimastald nord (babystald)	257	222	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	222	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	Ingen
Gylte/poltestald	300	260	Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	260	Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	Hyppig udslusning 20% lugtreduktion
Gylte/poltestald	258	229	Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	229	Slagtesvin. Delvist spaltegulv, 50 - 75 % fast gulv	Ingen

Af bilag 2 fremgår en redegørelse for beregning af produktionsarealerne i staldene og et kort over indretningen i staldene.

Der sker kun mindre ændringer i produktionsarealerne, der ændres ikke i gulvet og der udskiftes inventar i nogle af staldene. Fremadrettet foretages hyppig udslusning i stalden med drænet gulv og spalter til polte, således at lugtemissionen fra ejendommen reduceres.

Produktionsarealerne er beregnet ud fra en oversigtsstaldtegning over det samlede staldanlæg samt oplysninger fra ansøger om foderkrybbers størrelser mv.

Alle kanaler er med propper (træk-og-slip), bortset fra drægtighedsstalden til løsgående søer og den sydøstligste farestald med 87 m² produktionsareal.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 5
- Vilkår 8

Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer, placering af ny bebyggelse

Der bygges ikke nye stalde eller foretages godkendelsespligtige ændringer af staldgulvene. I nogle af staldene ændres inventaret og dyretypen, men ikke gulvtypen. Der ønskes mulighed for at etablere en udkørselstank på maks. 99 m³ med en højde over terræn på maks. 2 m, hvorfra biogasanlæg kan afhente gylle. Endvidere ønskes mulighed for at etablere en kølegrav eller lignende til døde dyr, samt en ekstra gyllebeholder med teltoverdækning på ca. 4.000 m³.

Det eksisterende staldanlæg, den nye ønskede udkørselstank, kølegrav og teltoverdækkede gyllebeholder samt øvrige bygninger mv. fremgår af oversigtsskitsen i bilag 1.

Samdrift med andre husdyrbrug

Husdyrbruget på Stenderup 1, 6400 Sønderborg er ikke teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundet med andre ejendomme. Smågrisene afsættes til egne stalde på Stenderup 31, men der flyttes ingen andre dyr, foder eller andet mellem ejendommene i bedriften.

4.2 Gødnings- og foderopbevaringsanlæg

Gødningsopbevaring

Der er to eksisterende gyllebeholdere nord for staldanlægget på hhv. 1.430 m³ og 1.720 m³. Beholderne er ikke teltoverdækkede.

Der vil blive etableret en ny teltoverdækket gyllebeholder på 4.000 m³ samt en ny udkørselstank på maks. 99 m³.

Tabel 2 viser en oversigt over ejendommens gødningsopbevaringsanlæg.

Tabel 2. Gødningsopbevaringsanlæg

Type	Bygge Dato	Kontrol-dato	Volumen (m ³)	BBR Anlægs nr.	Bemærkning
Perstrup (Betonelementer med kabel)	1988	December 2018	1.430	7	
Perstrup (Betonelementer med kabel)	1984	December 2018	1.720	8	
Udkørselstank	-	-	99		Placeres vest for gyllebeholderen på 1.720 m ³
Ny Gyllebeholder	-	-	4.000		Teltoverdækning Ansøgt.

Foderopbevaring

Der er en tørresilo som er 14 m høj og 14,6 m i diameter, fire mindre siloer hver til 6 ton tilskudsfoder som er 5 m høje og 1,95 m i diameter, to siloer til 32 tons korn som er 10 m høje og 2,8 m i diameter, og fire fodersiloer på 8 tons. Der er også et fodercentral i sidebygningen umiddelbart øst for siloerne på 32 tons.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at den redegjorte opbevaring af flydende husdyrgødning er BAT, jf. EU's BREF-dokument vedrørende fjerkræ og svin.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 19

4.3 Energi- og vandforbrug

Elforbrug

Elforbruget dækker primært ventilation, belysning, gyllepumper, hjemmeblanding af foder, øvrige elektriske maskiner og evt. korntørring samt forbrug i stuehuset.

Staldene og de øvrige driftsbygninger er uopvarmede, bortset fra farestaldene og babystalden. Alle staldbygninger er isolerede. Udtørring af stalde efter vask sker med dieseloliefyret varmekanon.

Korntørring sker ved hjælp af oliefyr.

Stuehuset opvarmes vha. et træpillefyr, der står i depotet. Oliefyret benyttes som back up. I tabel 3 fremgår El, diesel og fyringsolieforbrug i nudrift og ansøgt drift

Tabel 3. El, diesel og fyringsolieforbrug i nudrift og ansøgt drift

Type	Forbrug nudrift	Forbrug ansøgt drift
El	ca. 265.000 kWh	ca. 265.000 kWh
Diesel	ca. 45.000 l	ca. 45.000 l
Fyringsolie	normalt intet	normalt intet
Træpiller	ca. 60 tons	ca. 60 tons

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Seges er elforbruget ca. 174 kWh pr. årssø, ca. 2 kWh pr. produceret smågris og ca. 10 kWh pr. produceret slagtesvin, svarende til et forbrug på ca. 163.000 kWh for 900 årssøer, 500 smågrise(polte) og 500 slagtesvin(polte).

Normtallene er baseret på ventilationsanlæg med lavenergimotorer. Ud over at en del af ventilationsanlæggene er af ældre og mere strømforbrugende typer benyttes der en del strøm i forbindelse med hjemmeblanding af foder samt i perioder også korntørring. Samlet vurderes det, at det på en eksisterende ejendom som denne, vil være svært at komme ned på niveauet beregnet ud fra normal. De ca. 265.000 kWh vurderes derfor at være et normalt forbrug for et eksisterende anlæg af den omhandlede størrelse.

Vandforbrug

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af tabel 4.

Ejendommen forsynes med vand fra Nybøl Vandværk.

Der er ingen markvandingstilladelser på bedriftens arealer.

Vand benyttes primært til drikkevand til dyr, vask af stalde, overbrusning af dyr, sanitære forhold samt forbrug i boligen.

Da arealerne er forpagtet ud fra 2018 er der ikke længere vandforbrug til sprøjtning af marker.

Der er drikkekopper i de fleste stalde og ellers drikkenipler i foderautomaterne. Staldene bliver sat i blød i koldt vand inden vask. Iblødsætningen reducerer det efterfølgende forbrug af rengøringsvand og staldene vaskes med højtryksrensere og lunken vand (opvarmes vha. træpillefyret), hvilket også er vand- og ressourcebesparende.

Der føres ikke løbende journal over energi- og vandforbrug, men forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Det er ikke påtænkt at udarbejde planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil der blive undersøgt for eventuelle lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.

Tabel 4. Oversigt over vandforbrug i nudrift og ansøgt drift

Type	Forbrug pt	Forbrug efter
Drikkevand til dyr, vask mv.	ca. 8.510 m ³	ca. 7.810 m ³
Vand til stuehus	ca. 170 m ³	ca. 170 m ³
Vask af maskiner mv. på vaskeplads	ca. 20 m ³	ca. 20 m ³
Forbrug til marksprøjte	ca. 300 m ³	0 m ³
I alt	ca. 9.000 m ³	ca. 8.000 m ³

Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Seges er vandforbruget pr. årssø 6.200 l, pr. smågris (polte) 143 l og pr. slagtesvin(polte) 560 l pr. produceret dyr, svarende til 5.932 m³. Forbruget er skønnet til

maksimalt 7.800 m³, men det er muligt, at det bliver en del lavere. Vandforbruget forventes generelt at falde, da der ikke vil ske så meget vask efter ændringerne.

At vandforbruget ligger noget højere end normen skyldes formodentlig, at der er stor fokus på sundhed, og at der derfor vaskes grundigt.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger oplyser at den umiddelbart forventede produktion ligger på 900 årssøer, 500 smågrise (polte) og 500 slagtesvin (polte) årligt.

Det fremgår af tabel 3, at det årlige elforbrug vil være uændret og ligger ved 265.000 kWh. I henhold til "Håndbog til Driftsplanlægning 2015" er elforbruget for en tilsvarende produktion ca. 163.000 kWh. Ud over at en del af ventilationsanlæggene er af ældre og mere strømforbrugende typer benyttes der en del strøm i forbindelse med hjemmeblanding af foder samt i perioder også korntørring.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at det forventede forbrug i ansøgt drift er indenfor normen.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget overstiger 275.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgås ved et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos dit elselskab.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal disse udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget skal det dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Det fremgår af tabel 4, at det forventede vandforbrug vil være ca. 8.000 m³ årligt efter udvidelsen. Vandforbruget vil falde fra ca. 9.000 m³ i nudrift til ca. 8.000 m³ i ansøgt drift.

I henhold til "Håndbog til driftsplanlægning 2015" er vandforbruget for en tilsvarende produktion ca. 5.932 m³. m³.

Vandforbruget ligger højere end normen. Ansøger oplyser, at der er stor fokus på sundhed og at der derfor vaskes grundigt.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis vandforbruget overstiger 8.000 m³ skal ansøger indsende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

For at miljømyndigheden kan kontrollere vandforbruget skal forbruget registreres årligt. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

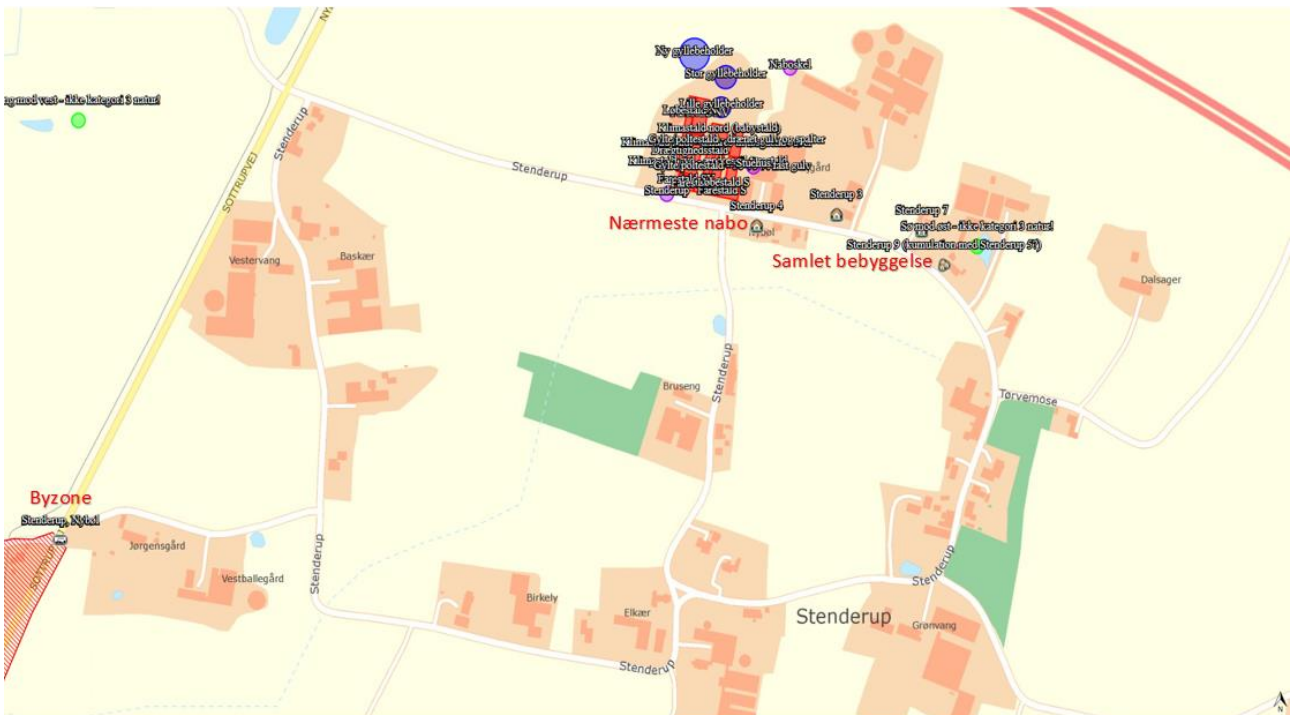
Det er miljømyndighedens vurdering, at virksomheden lever op til kravene til BAT for energi og vandforbrug, hvis vilkårene overholdes og virksomheden i øvrigt drives som beskrevet.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 3
- Vilkår 9
- Vilkår 10
- Vilkår 15

4.4 Landskabelig vurdering og overholdelse af afstandskrav

4.4.1 Husdyrbrugets beliggenhed

Figur 1. Husdyrbrugets placering i forhold til omgivelserne

Figur 1 viser en oversigt med angivelse af anlæggets placering i forhold til omgivelserne. Jf. Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. § 6 er etablering af husdyranlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget på Stenderup 1 er beliggende i landzone. Fra den sydøstligst farestald og "Løbestald, individuel opstaldning" til nærmeste nabo Stenderup 4 er der ca. 35 m. Nabobeboelsen på Stenderup 4 er beliggende syd for husdyrbruget. Der er ca. 235 meter til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Stenderup 9, som ligger sydøst for staldanlægget. Se figur 1.

Der er ca. 750 m til nærmeste lokalplanlagte område, "Lokalplan nr. 28-533 Boligområde i Nybøl", sydvest for ejendommen. Der er ca. 750 m til nærmeste byzone ved Nybøl.

Etablering af husdyranlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor de i tabel 5 beskrevne afstande.

Tabel 5. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	ca. 750 m	Fra staldanlægget til byzoneområde ved Nybøl	50 m
Sommerhusområde	Ca. 3,1 km	Fra staldanlægget til sommerhusområde ved Vemmingbund	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	ca. 750 m	Fra staldanlægget til lokalplan "Lokalplan nr. 28-533 Boligområde i Nybøl"	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 35 m	Fra stald farestald og "Løbestald, individuel opstaldning" til Stenderup 4	50 m
Nærmeste nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	ca. 235 m	Fra staldanlægget til Stenderup 9, som er den nærmeste beboelse, som udløser samlet bebyggelse.	50 m

Jf. husdyrbruglovens § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor afstande der fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	Ca. 109 m	Fra ny gyllebeholder til stuehuset	15 m
Naboskel	Ca. 86	Fra ny gyllebeholder matrikel 17	30 m

Levnedsvirksomhed	> 25 m	Langager Gårdbutik	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	ca. 1,6 km	Fra ny gyllebeholder til Rønsdam Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	478 m	Fra ny gyllebeholder til DGU boring 169.591 (anden boring)	25 m
Vandløb	ca. 213 m	Fra Ny gyllebeholder til rørlagt vandløb "Vandløbssystem nr. 3"	15 m
Dræn	> ca. 15 m	Så vidt vides er der ingen drænrør indenfor 15 m fra stalde og lagre.	15 m
Sø (større end 100 m ²)	340 m	Fra ny gyllebeholder til sø mod øst.	15 m
Privat fællesvej	> 15 m	Der er ikke umiddelbart kendskab til, hvor den nærmeste private fællesvej ligger	15 m
Offentlig vej	135 m	Fra ny gyllebeholder til offentlig vej (vejlitra 7000).	15 m
Kategori 1	Ca. 7,2 km	Fra staldanlægget til Habitatområde Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov	10 m

Miljømyndighedens vurdering

Der bygges ikke nye staldanlæg men kun et nyt gødningsopbevaringsanlæg på 4000 m³ og en udkørselstank til biogasanlæg på maks. 99 m³. Det vurderes, at Husdyrlovens §§ 6, 7 og 8 overholdes. Der stilles derfor ikke supplerende vilkår.

4.4.2 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2017–2029 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i Sundeved landbrugslandskab. En del af anlægget ligger i landområde med kommuneplannummer 5.2.005.J og den anden del i kommuneplanramme nr. 5.2.001.G –Stenderup. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2016 - 2021 for Sønderborg Kommune skal spildevand fra ejendommen renses til rensklasse "O". Ejendommen ligger et eksisterende opland "spildevandskloak" med nedsivning af regnvand fra veje og grunde. Ejendommen forsynes med vand fra Nybøl vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

4.4.3 Grundvandsbeskyttelse

Staldanlægget ligger indenfor Indsatsområde (IO) og indvindingsoplandet til Rønsdam Vandværk. Af indsatsplanen for Sundeved fremgår det, at der skal være særlig fokus på grundvandsbeskyttelse ved tilsyn, tilladelser godkendelser til landbrug og industri.

Ansøger oplyser, at det er en maskinstation, der står for gylleudkørslen, og de benytter gyllevogne med læssekraner med tilbageløb.

Udkørselstanken forventes at blive lavet med en tragt, der passer til sugestudsens på biogasanlæggets tankvogne. Med et sådant system sker gylleoverførslen i et tætsluttende system, og der er således ikke risiko for overløb og heller ikke skumdannelse.

Rørforbindelser mellem tanke vil blive i form af tætte ledninger.

Den endelige udformning af kølebrønden er endnu ikke afklaret, men det vil formodentlig blive en betonkumme støbt i jorden. Kummen vil blive behandlet, så der ikke kan løbe væske ud af den, og der vil være låg over. "

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger er opmærksom på grundvandsbeskyttelse i området, og at de beskrevne tiltag er fyldestgørende. Der stilles derfor ingen yderligere vilkår.

4.4.4 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Sønderborg Kommune vurderer, at staldanlægget og den nye gyllebeholder ikke er beliggende indenfor eller i nærheden af:

- Fredede områder
- Fortidsmindebeskyttelseslinje
- Kirkebyggelinjer og kirkelandskaber
- Skovbyggelinjer
- Å- og søbeskyttelseslinjer
- Strandbeskyttelseslinje
- Klitfredningslinje
- Kulturhistorisk bevarings værdi
- Lavbundsareal
- Naturbeskyttelsesområder

- Skovrejsningsområder
- Geologisk bevarings værdi
- Rekreative interesseområder
- Beskyttede sten- og jorddiger
- Økologiske forbindelser

Værdifulde kulturmiljøer: Staldanlægget og den nye gyllebeholder ligger inden for udpegningen, hvor der bl.a. i kommuneplanens retningslinjer står:

- Værdifulde kulturmiljøer må bevaringsinteresserne ikke tilsidesættes.
- Samspillet mellem kultursporerne, naturgrundlaget og det omgivne landskab skal som udgangspunkt underbygges og bevares så karakteren ikke ændres.
- Etablering af nye anlæg, ny bebyggelse og andre indgreb, der i væsentlig grad forringer oplevelsen eller kvaliteten af bevaringsinteresserne, må ikke finde sted.
- Når der udarbejdes lokalplan inden for et værdifuldt kulturmiljø eller dele heraf, skal lokalplanbestemmelserne sikre bevaringsinteresserne.
- Retningslinjen udelukker ikke nyt byggeri og anlæg, der etableres med respekt for bevaringsinteresserne.

Værdifulde landskaber: Staldanlægget ligger inden for udpegningen, hvor der bl.a. i kommuneplanens retningslinjer står:

- I de værdifulde landskaber skal hensynet til landskabet vægtes højt.
- De værdifulde landskaber skal friholdes for ny spredt bebyggelse, større tekniske anlæg, byudvikling, anlægsarbejder og større beplantninger, der forringer landskabets bevaringsværdige karakter og oplevelsesværdier.
- Nødvendigt nyt byggeri og anlæg skal placeres og udformes så der tages mest muligt hensyn til landskabets karakter, identitetsgivende træk og landskabsoplevelse, herunder skala, udsigts- og indsigtsforhold, visuelle sammenhænge samt eksisterende bevoksnings- og bebyggelsesstrukturer.
- Større nødvendige bygninger og anlæg, herunder landbrugsbygninger skal så vidt muligt placeres i tilknytning til eksisterende bygninger. Det kan være nødvendigt at etablere en afskærmende beplantning.
- Etablering af afskærmende beplantning, skal tilpasses bevoksningsstrukturen i det aktuelle område. Bevoksningsstrukturen er beskrevet i landskabsanalysens under det enkelte karakterområde.

- Nødvendigt nyt byggeri og anlæg skal placeres og udformes, så der tages mest muligt hensyn til de landskabelige værdier og friluftslivets interesser.

Indsatsområde for truede dyrearter: Staldanlægget ligger indenfor indsatsområde for grøn frø, spidssnudet frø og løvfrø. Den nye gyllebeholder ligger indenfor indsatsområde for løvfrø.

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Stenderup 1 er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov ca. 7,2 km fra anlægget.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Ca. 260 m øst for staldanlægget ligger en beskyttet sø.

Miljømyndighedens vurdering

Bygningerne ligger inden for udpegningerne Værdifulde landskaber og -kulturmiljøer. Landskabelig vurdering fremgår af afsnit 4.4.5 Placering i landskabet.

I forhold til udpegningerne Indsatsområder for truede dyrearter, Natura 2000, Beskyttede naturarealer (§3) og økologiske forbindelser er der redegjort for disse i afsnit 4.5.1. Da den nye gyllebeholder kommer til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende gylleholdere og stalde, vurderer Sønderborg kommune, at gylleholderen ikke er i uoverensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for udpegningerne

4.4.5 Placering i landskabet

Der søges om at etablere en ny udkørselstank på maks. 99 m³ samt evt. en ny gyllebeholder på ca. 4000 m³ med teltoverdækning umiddelbart nordvest for den eksisterende bebyggelse på ejendommen. Teltdugen på den nye gyllebeholder forventes at blive en grå pvc-dug, som kommer til at stikke ca. 7 meter over terræn. Gylleholderen etableres i cirka samme kote som de to eksisterende gylleholdere på ejendommen i kote 33.

Ejendommen ligger i udkanten af Stenderup, som er en fortelandsby med et velbevaret kulturmiljø. Landsbyen orienterer sig i en ring omkring en åben forte og landskabet fremstår lokalt med en tæt struktur af hegn og bevoksede diger. Ejendommen Stenderup 1 orienterer sig i sin helhed dog i højere grad mod det omgivende åbne landbrugslandskab, som fremstår med intensivt dyrkede marker og middelstore til store gårdanlæg. Landskabet ligger i et jævnt bølget terræn, som er præget af Den Ungbaltiske Gletscher, der under den sidste istid dækkede området. Landskabet opleves generelt som åbent og transparent, fordi hverken bevoksning eller terræn i væsentlig grad bryder de lange udsigter over markerne på tværs af landskabet. Cirka 160 meter nord for ejendommen ligger Sønderborgmotorvejen.

Staldanlægget ligger frit og synligt med nabobebyggelse forholdsvis tæt på mod øst. Staldbygningerne er dels opført i gule mursten og dels i gulbrune søstenselementer og har grå eternit- og bliktage. Stuehuset, den gamle lade og depotet er malet hvide, og tagene er dels af rødbrune betontegl og grå blikplader. Maskinhuset er opført i gule mursten og grønne blikplader og har gråt eternittag. Alle siloer er grå stålsiloer. Den store kornsilo er knap 15 meter høj, de to 32 tons siloer er cirka 11 meter høje og de fire 8 tons siloer er cirka 6 meter høje.

Landskabet er i kommuneplanen udpeget til værdifuldt landskab på baggrund af Stenderup fortelandsby. For landbrugsbyggeri betyder det, at nyt byggeri så vidt muligt skal placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og under hensyntagen til værdierne i landskabet.

Miljømyndighedens vurdering

Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke medfører væsentlige ændringer i oplevelsen af landskabet. De nye anlæg ligger bag ejendommens eksisterende bebyggelse og orienterer sig mod det åbne landbrugslandskab mod nord, som lokalt er forstyrret af motorvejen. Der stilles ikke vilkår om beplantning omkring de nye bebyggelser, da det vurderes at landskabet nord for ejendommen i forvejen er meget åbent og da ejendommen i øvrigt ikke er afgrænset af beplantning mod nord. Den nye overdækkede gyllebeholder indfører sig skalamæssigt til de eksisterende anlæg på ejendommen, herunder siloerne umiddelbart sydvest for den ansøgte placering. Bygningsmassen på Stenderup 1 vil fortsat fremstå som et samlet anlæg og gyllebeholderen vil kun i mindre grad være synlig fra vejen Stenderup. Den nye gyllebeholder vurderes således ikke at sløre den kulturhistoriske fortælling, der er tilbage at aflæse i landskabet omkring Stenderup.

4.5 Husdyrbrugets ammoniakemission

Ammoniak, natur og bilag IV arter

Afsnittet omhandler husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af beskyttet natur, der forekommer fra husdyrbrugets stalde og gødningsopbevaringsanlæg.

4.5.1 Ammoniak og natur

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter) se tabel 8.

Den samlede ammoniakemission i ansøgt drift og i nudrift (8-års drift) fra husdyrproduktionen på Stenderup 1 er vist i nedenstående tabel 7:

Tabel 7. Samlet ammoniakemission fra stald og lager

Samlet emission: 3947,7 (kg NH ₃ -N/år)	Meremission (8 års-drift): 158,9 (kg NH ₃ -N/år)	Meremission (nudrift): 158,9 (kg NH ₃ -N/år)
---	--	--

Ammoniakdepositionskrav

Nedenstående tabel 8 viser specifikke krav om maksimal total- og meredeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

For nærmere beskrivelse af naturarealer der hører under kategori 1-3 samt beskyttede naturtyper udenfor kategorierne se bilag 3.

Table 8. Krav til maksimal ammoniakdeposition i kategori 1-3.

Naturtyper med fastsat beskyttelsesniveau	Beskyttelsesniveauer
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. <i>Totaldeposition</i> (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden ^{*)} : 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. <i>totaldeposition</i> på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. <i>merdeposition</i> , og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
<p>* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):</p> <p>Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH₃-N pr. år indenfor 200 m</p> <p>Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH₃-N pr. år indenfor 200-300 m</p> <p>Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år indenfor 300-500 m</p> <p>Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH₃-N pr. år indenfor 500-1.000 m</p> <p>Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH₃-N pr. år indenfor 1.000-2.500 m</p>	

4.5.2 Naturområder ved Stenderup 1

Sønderborg Kommune har foretaget en konkret vurdering af de mulige påvirkninger af naturen i nærområdet til ejendommen på Stenderup 1. Vurderingen tager udgangspunkt i beregninger af ammoniakdeposition til de enkelte naturområder. I de tilfælde, hvor det på baggrund af beregningerne vurderes nødvendigt, er der foretaget besigtigelser af naturområderne.

Der findes i nærområdet til Stenderup 1 en række naturarealer. De naturarealer der ligger nærmest, er moser, potentiel ammoniakfølsom skov og søer.

Beregnete værdier for ammoniakdeposition til naturarealer ved Stenderup 1

Depositionsberegningen til nærliggende naturområder der er foretaget i husdyrgodkendelse.dk, fremgår af nedenstående tabel 9:

Tabel 9. Depositionsberegninger til nærliggende naturområder

Naturpunkt	Naturtype	§ 7 natur	Bilag IV arter	Afstand	Merdeposition (kg N/ha/år)	Total (kg N/ha/år)
2634	Mose	Kategori 3		1 km	0,0	0,2
C	Potentiel ammoniakfølsom skov	Kategori 3		700 m	0,0	0,2
H	Natura 2000, Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov	Kategori 1		7,25 km	0,0	0,0
E	Overdrev	Kategori 2		4,4 km	0,0	0,0
F	Overdrev	Kategori 2		4,28 km	0,0	0,0
B	Mose	Kategori 3		800 m	0,0	0,2
D	Eng			675 m	0,0	0,3
A	Sø		Stor Vamdsalamander	300 m	0,0	1,5

- Se også bilag 4

Ammoniakfølsomme naturtyper indenfor Natura 2000 områder (kategori 1 natur)

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Stenderup 1 er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov ca. 7,25 km sydvest for anlægget.

Naturtyperne i Natura 2000 området er omfattet af § 7 i husdyrloven som kategori 1 natur. Efter lovgivningen er den maksimalt tilladelige totaldeposition 0,2 kg N/ha/år.

Den beregnede ammoniakdeposition til kategori 1-natur er på 0,0 kg N/ha/år i både merdeposition og totaldeposition.

For nærmere beskrivelse af Natura 2000 områder tættest ved anlægget, se Bilag 5.

Kategori 2-natur (større ammoniakfølsomme naturtyper udenfor Natura 2000-områder)

Kategori 2-natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der ligger uden for internationale naturbeskyttelsesområder, se bilag 3.

Efter en gennemgang af luftfotos er det registreret, at nærmeste § 7 kategori 2 arealer, et beskyttet overdrev > 2,5 ha samt højmose, findes hhv. 4,28 km og 4,4 km fra ejendommen (naturpunkt E og F).

Beregninger viser en merdeposition på 0,0 kg N/ha/år. På baggrund af gennemgang af luftfotos afvises det, at der findes kategori 2 natur nærmere Stenderup 1 end de nævnte.

Kategori 3-natur (andre ammoniakfølsomme naturområder)

Kategori 3-natur er ammoniakfølsomme naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, som ikke er kategori 1-natur eller kategori 2-natur, se bilag 3.

Potentiel ammoniakfølsom skov

Nærmest beliggende potentiel ammoniakfølsom skov (naturpunkt C) ligger hhv. 680 meter fra anlægget (0,0 kg N/ha/år).

Beskyttede moser

Nærmeste kategori 3 mose er naturpunkt B og 2634. Den beregnede merdeposition er 0,0 kg N/ha/år.

Beskyttede enge og søer

Nærmeste eng ligger 690 meter fra (naturpunkt D). Der er en beregnet merdeposition til mosen på 0,0 kg N/ha/år.

Nærmeste sø ligger ca. 300 meter fra ejendommen. Søen har en beregnet merdeposition på 0,0 kg N/ha/år. På grund af den lave merdeposition til søen er det vurderet at det ikke er relevant at foretage beregninger til andre søer længere fra ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

4.5.3 Bilag IV arter

Bilag IV arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fremgår en liste over arters udbredelse i et grid på 10x10 km fordelt over hele landet. Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår det, at følgende arter er registreret i nærområdet til Stenderup 1:

Brunflagermus	Nyctalus noctula
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Vandflagermus	Myotis daubentonii

Troldflagermus	Pipistrellus nathusii
Langøret flagermus	Plecotus auritus
Stor Vandsalamander	Triturus cristatus
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Strandtudse	Epidalea calamita
Grøn frø	Pelophylax esculentus
Markfirben	Lacerta agilis

Der er registreret stor vandsalamander og løvfrø i sær tæt på Stenderup 1. Se tabel 9 med beregnede værdier, samt kortbilag 4.

Gamle bygninger og træer *kan* fungere som dagskjul og overvintringssted for flagermus.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer med baggrund i oplysninger om den ansøgte drift, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

4.6 Husdyrbrugets lugtemission

Lugtgeneberegningerne viser, at beskyttelsesniveauet for lugt overholdes i forhold til undtagelsesreglen for lugt.

Miljøstyrelsens ansøgningssystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabel 10 nedenfor. I tabellen fremgår den aktuelle afstand (ukorrigerede geneafstand) fra ejendommens lugtcentrum til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone samt geneafstanden til samme områder. Ukorrigeret geneafstand er geneafstanden, hvor alle staldanlæg er medtaget ved beregningerne, uanset om de senere bliver screenet bort som følge af afstand eller korrigeret vindretning.

Afstandskrav mht. lugtgener skal måles til staldanlæggets lugtmæssige centrum.

Table 10. Oversigt over lugtberegning ved den ansøgte produktion

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Stenderup 3	0	FMK	144,7	144,7	147,7	Ja
Stenderup 4	0	FMK	144,7	144,7	89,5	Nej
Stenderup 7	0	FMK	144,7	144,7	238,1	Ja
Stenderup 9 (kumulation med Sten...	1	NY	320,4	352,4	271,3	Nej
Stenderup, Nybøl	0	FMK	457,5	457,5	800,9	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning
Gul: Genekriterie er ikke overholdt, men der kan søges om dispensation jf. § 33 ("50 % reglen").

Gennemsnitsafstanden fra anlægget er ca. 89,5 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt Stenderup 4, mens den beregnede geneafstand (den afstand, der minimum skal være for at produktionen kan godkendes) for den ansøgte produktion er beregnet til 144,7 m til nabobeboelse. Geneafstandskrav for lugt til enkeltbolig er dermed ikke overholdt. De 89,5 m udgør 61,85 % af geneafstanden på 144,7 m.

Nærmeste samlede bebyggelse tager udgangspunkt i beboelsen på Stenderup 9. Afstanden fra anlægget til denne bolig er ca. 271,3 m. Den korrigerede geneafstand er beregnet til 352,4 m. Geneafstandskrav for lugt til samlet bebyggelse er dermed ikke overholdt. De 271,3 m udgør 77 % af geneafstanden på 352,4 m.

Da afstanden til enkeltbolig og samlet bebyggelse er mere end 50% af den beregnede geneafstand og der samtidig ikke sker mere lugtemission fra staldanlægget i forbindelse med ændringerne, søges der om dispensation for lugtgeneafstanden til enkeltbolig og samlet bebyggelse.

Sønderborg Kommune kan give dispensation for lugtgeneafstanden hvis følgende betingelser er opfyldt:

- Den samlede lugtemission forøges ikke som følge af de ansøgte ændringer
- Lugtemissionen må ikke øges i de staldafsnit der ligger nærmest byzonen, samlet bebyggelse og enkelt bolig
- Afstanden til byzonen, samlet bebyggelse og enkeltboliger skal være mere end 50 % af de respektive beregnede geneafstande

Nærmeste byzone er ved Stenderup, Nybøl, beliggende ca. 801 m fra anlægget. Den korrigerede geneafstand er 457,5 m. Lugtgenekravet er dermed overholdt.

Konsekvenszonen, dvs. det område som identificerer hvilke naboer, der ville kunne blive udsat for lugtpåvirkning af en vis styrke, er beregnet til 626 m. Naboer i dette område vil være hørings- og klageberettigede.

Kumulation af lugt

Hvis der er andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Der er kumulation med hensyn til lugt fra husdyrbruget Stenderup 5 og til beboelsen Stenderup 9, der udløser samlet bebyggelse, idet det antages, at ammoniakemissionen fra Stenderup 5 er større end 750 kg NH₃N.

Miljømyndighedens vurdering

Lugtemission forekommer fra staldanlægget og fra gødningshåndtering. Staldanlægget forventes ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type husdyrproduktion.

Af ansøgningsmaterialet fremgår det, at lugtemissionen er mindre i ansøgt drift end i nudrift. Lugtemissionen reduceres ved fremadrettet at foretage hyppig udslusning af gylle i stalden med drænet gulv og spalter til polte.

Gennemsnitsafstanden til enkeltbolig og samlet bebyggelse udgør hhv. 61,85 % og 77 % af geneafstanden. Dermed er betingelserne for at kunne meddele dispensation fra lugtgeneafstanden opfyldt.

50 % reglen jf. § 33 stk.1

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovennævnte, at 50 % reglen kan anvendes i denne sag.

Af ansøgningsmaterialet fremgår det, at ved lugtemissionen (LE/s) reduceres med ca. 20 %. Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer hhv. byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig i landzone er overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra stalden ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Der vil i stalden "gylte/poltestald- Drænet gulv og spalter" blive foretaget hyppig udslusning af gylle med en lugtreducerende effekt på 20 %.

Sønderborg Kommune vurderer, at lugt fra stalden ikke vil give væsentlige lugtgener for naboerne. Det vurderes, at det er sikret, at lugtgener for de omkringboende er begrænset og ikke ud over, hvad der kan forventes af en husdyrproduktion af den i projektet angivne størrelse.

Landzonen betragtes normalt som landbrugets arbejdsområde, hvilket betyder, at beboerne i landzonen må forvente en del lugtgener. Når lugtgeneafstanden er overholdt, anses lugtpåvirkningen for at være indenfor tålegrænsen for boliger på landet.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 4

- Vilkår 6
- Vilkår 7
- Vilkår 22

4.7 Andre genepåvirkninger fra husdyrbruget

4.7.1 Støj og vibrationer

De største støjgener vil forekomme i forbindelse med ventilation, indblæsning af foder i siloer og transport af dyr, foder og gylle. Vibrationer og lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer. Ansøger vurderer, at der ikke vil være behov for at foretage støjreducerende tiltag og at ingen naboejendomme vil blive generet af støj fra ejendommen. Ventilationsanlæggene nærmest naboer er alle af nyere dato (udskiftet i 2014).

Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport. Ansøger vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

4.7.2 Støv fra anlæg og maskiner

Støv vil primært forekomme i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejtet efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det. Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foder. Der er ikke støvcykloner på de 4 fodersiloer på 8 tons, men disse fodersiloer fyldes kun delvist, således der ikke opstår støvgener, idet støvet kun presses ud, når siloerne fyldes helt. Fodersiloerne på 32 tons fyldes med elevator, hvorfor der ikke kommer støv herfra. Ansøger vurderer på den baggrund, at støv ikke vil være et problem for naboer.

4.7.3 Lys

Der vil ikke kunne opstå lysgener i forhold til naboer, med den type belysning og placering der er. Der er udelukkende pyntebelysning i gårdspladsen ved stuehuset og der er endvidere opsat lamper ved indgangen for forrum til staldanlægget samt ved drivgangen ved den nordlige gavl af klima/babystalden og den nordligste gylte/poltestald (se kortbilag 1).

4.7.4 Fluer og skadedyr

Fluebekæmpelse sker vha. indsættelse af rovfluelaver samt ved kemisk bekæmpelse. Rottebekæmpelse sker via privat ordning.

4.7.5 Transporter

Til- og frakørsel til husdyrbruget sker ad de to eksisterende indkørsler fra Stenderup. Alle transporterne sker normalt i dagtimerne fra 7-17. Der transporteres foder, levende dyr, døde dyr, dagrenovation, dieselolie og fyringsolie med lastbiler. Ansøger flytter selv smågrise til Stenderup 39 med traktor og vogn.

Herudover er der kørsel med personbiler. Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 2 gange dagligt, se tabel 11.

Tabel 11. Antal transporter før og efter udvidelsen.

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Foder (lastbil, kapacitet 36 tons)	ca. 52	ca. 18
Indkørsel af korn (traktor og vogn)	ca. 65	ca. 65
Indkørsel af halm (traktor og vogn – kapacitet 30 minibigballer)	ca. 1	ca. 1
Fyringsolie (lastbil)	ca. 10	ca. 10
Flytning af smågrise (traktor og vogn – kapacitet ca. 350 stk.)	ca. 78	ca. 104
Afhentning af slagtesøer (lastbil – kapacitet til 20-25 stk.)	ca. 26	ca. 26
Afhentning af døde dyr (lastbil)	ca. 70	ca. 70
Afhentning af husholdningsaffald (lastbil)	ca. 26	ca. 26
Gylleudkørsel (25 tons gyllevogn)	ca. 160	ca. 160
Gylleafhentning (lastbil med 36-40 m ³ ad gangen)	ca. 55	ca. 55
Kørsel med markmaskiner mv.	ca. 110	ca. 110
Maksimalt i alt	ca. 653	ca. 645

4.7.6 Reststoffer

I forbindelse med svineproduktionen produceres gylle. Ud over affaldsstoffer fra dyrene vil gyllen indeholde en vis andel af vand- og foderspild samt vaskevand mv. fra rengøringen og desinfektion. Der benyttes udelukkende godkendte vaske- og desinfektionsmidler.

Udbringning af gylle vil ske efter gældende lovgivning med hensyn til kvælstof-, fosfor- og zinkindhold.

Der fodres med eget korn og indkøbt tilskudsfoeder. Der hjemmeblandes foder til søerne. Al fodring sker som vådfodring.

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger ejendommen i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger.

Ejendommen skal leve op til gældende støjkrav for virksomheder. Der er stillet vilkår hertil.

Sønderborg Kommune vurderer, at da anlægget ligger i landzone, må naboer påregne støjgener i mindre grad fra landbrugsproduktionen.

Med hensyn til støjgener fra ejendommen forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støjgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Anlæggets placering vurderes til at yde en tilstrækkelig afskærmning imod lysgener for omboende. Sønderborg Kommune vurderer derfor at der ikke er grund til at stille yderlige vilkår.

Sønderborg Kommune vurderer, at ejendommen ikke medfører forhøjet risiko for tilhold af skadedyr og forekomst af fluer.

Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver tid gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Der er stillet vilkår hertil.

Miljøgodkendelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugsloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje.

Ind-/udkørsel til anlægget vurderes at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og trafik hensyn. Den interne trafik på ejendommen vurderes ligeledes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne. Der stilles derfor ikke vilkår til kørselsveje.

Der er et fald i antallet af transporter, se tabel 11. Antallet af transporter vurderes ikke at give anledning til gener for omboende.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 22
- Vilkår 23
- Vilkår 24
- Vilkår 25

4.8 Affaldsproduktion

Der håndteres ikke bekæmpelsesmidler på ejendommen.

En opgørelse over de årlige affaldsmængder kan ses i tabel 12.

Tabel 12. Affaldsmængder

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Olie- og kemikalieaffald:						
Spildolie	Maskinhus	Marius Pedersen A/S	Kendes ikke	ca. 100 l	13.02.08	06.01
Olie- og brændstoffiltre	Maskinhus	Transporterer selv	Containerplads i Sønderborg Kommune	ca. 4 stk.	16.01.07	06.05
Blyakkumulatorer	Maskinhus	Transporterer selv	Afleveres til forhandler, når der købes et nyt	ca. 1 stk.	16.06.01	05.99
Rester af bekæmpelsesmidler	I kemikalierum	Transporterer selv	Skodsbøl containerplads	Normalt intet*	20.01.19	05.12
Spraydåser	Lade	Transporterer selv	Skodsbøl containerplads	ca. 100 stk.	15.01.10	23.00
Medicinrester	Forrum	Transporterer selv	Apotek	Normalt intet	18.02.08	05.13
Kanyler i særlig beholder	Forrum	Transporterer selv	Apotek	ca. 1 boks	18.02.02	66.00
Batterier – alle typer	Stuehus	Dagrenovation (i separat pose)	Kendes ikke	ca. 50 stk.	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Værksted	Dagrenovation	Kendes ikke	ca. 50 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Værksted	Dagrenovation	Kendes ikke	ca. 50 kg	15.01.02	52.00
Lysstofrør	Depotet	Transporterer selv	Skodsbøl containerplads	ca. 40 stk.	20.01.21	79.00
Jern og metal	Samles øst for gyllebeholdere	Skrøthandler	Kendes ikke	maks. 1-2 tons	02.01.10	56.20
Tomme olietromler	Maskinhus	Skrøthandler	Kendes ikke	ca. 1 stk.	15.01.04	56.20

Diverse brændbart (herunder tom medicinemballage)	I container nord for depotet	Marius Pedersen A/S	Kendes ikke	Tømmes hver 14. dag	15.01.07	51.00
Døde dyr	På plads til døde	DAKA	DAKA	ca. 40 enkelt dyr og 16 containere	02.01.02	66.00

* Fremadrettet vil sprøjtning af marker ikke ske med udgangspunkt i Stenderup 1.

Farligt affald som lysstofrør, rester af bekæmpelsesmidler og spraydåser køres af ejer til Skodsbøl containerplads.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og ansøger skal selv sørge for at sortering, opbevaring og bortskaffelse sker i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2017*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2017*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald, stilles der vilkår til opbevaring af farligt affald.

På baggrund af ovenstående, vurderer Sønderborg Kommune at opbevaring, håndtering og bortskaffelse af affald ikke vil medføre forurening eller gener.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 11
- Vilkår 12
- Vilkår 13
- Vilkår 14

4.9 Gødningsproduktion og –opbevaring

Bedriftens gødningsproduktion beregnes i gødningsregnskabet.

Ansøger har indsendt en kapacitetsberegning produktionen ud fra normal.

Forventet maksimal produktion i den nærmeste periode er på ca. 900 årssøer, 36.000 smågrise til ca. 6,8 kg og ca. 500 polte 7-110 kg.

Gylleproduktion ca. 5.878 m³

Regn- og vaskevand på ikke overdækket drivgang og vaskeplads, ca. 200 m³

(Jf. Klimatilpsning.dk er der ca. 2,4 mm nedbør i gennemsnit pr. dag, svarende til 0,876 m³/m² (Observationsdata 1986-2005))

I alt 6.056 m³ gylle mv.

Opbevaringskapacitet:

Gyllebeholdere:

Stenderup 1	1430 m ³
Stenderup 1	1720 m ³
Stenderup 33	1190 m ³
Lejet beholder Feldstedvej 25a, 6300 Gråsten	<u>1500 m³</u>
	5840 m ³

Ca. 11,6 mdr. opbevaringskapacitet.

Kapacitet på selve ejendommen kun med ny gyllebeholder på 4.000 m³ og gyllebeholder på 1.720 m³.

5.720 m³

Ca. 11,3 mdr. opbevaringskapacitet.

Der er således hhv. 11,6 mdr. og 11,3 mdr. opbevaringskapacitet på selve ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for produktionen af gødning og mængder.

Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen skal husdyrbrug kunne dokumentere, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet svarende til mindst 9 måneders gødningsproduktion. Kravet kontrolleres i forbindelse med de lovpligtige basistilsyn.

Kommunen vurderer, at de generelle regler vedrørende håndtering af flydende husdyrgødning er tilstrækkelige til at regulere opbevaring og håndtering af gylle/vaskevand.

For at undgå spild af gylle ved udkørsel, stilles der vilkår til, at der skal etableres en påfyldningsplads ved gyllebeholderen, hvis gyllevognene ikke fyldes med selvæssende fyldetårne. Der stilles også vilkår til, at håndtering af flydende husdyrgødning skal foregå under opsyn.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 20
- Vilkår 21

4.10 Reduktion af ammoniak ved anvendelse af BAT

Et af hovedformålene med husdyrbrugloven, er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik på bedriften. Princippet om brugen af bedst tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, skal husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Husdyrgodkendelse.dk beregner automatisk den vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak opnåelig ved anvendelse af BAT jf. bilag 3, tabel 5 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug. Ammoniakemissionsniveauet fra bedriften på Stenderup 1 må maksimalt være 4.109 kg NH₃-N pr. år ved den ansøgte ændring.

De vejledende BAT-krav til ammoniakemission er overholdt, da ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er beregnet til 3.948 kg NH₃-N pr. år, se tabel 13.

Tabel 13. Den vejledende emissionsgrænseværdi og den faktiske emission.

	Ammoniakemission (Ansøgt ændring)
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	4.109 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	3.948 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	161 kg

BAT-kravet for ammoniak opfyldes ved:

- Husdyrbruget har i nudrift staldsystemer, som lever op til BAT- krav.

- Fast overdækning af den nye gyllebeholder i form af teltoverdækning, hvilket både reducerer ammoniakfordampningen, samt reducerer energiforbruget ved udkørsel af gylle, idet der ikke længere skal udkøres regnvand.

Miljømyndighedens vurdering

Projektet overholder det generelle krav til reduktion af ammoniaktabet i forhold til referencenormen for stalde og opbevaringslagre.

Sønderborg Kommune vurderer, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 19

4.11 Grænseoverskridende virkninger

Kommunerne skal, ifølge IE- direktivet, vurdere om driften af den ansøgte produktion vil kunne få en betydelig, negativ indvirkning på miljøet i en anden medlemsstat.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at omfanget af det ansøgte ikke giver anledning til væsentlige påvirkninger på miljøet i en anden medlemsstat. Det ansøgte er derfor ikke omfattet af krav om offentlig høring forud for behandlingen.

5. Oplysninger om IE - husdyrbrug

En ansøgning om godkendelse af et IE- husdyrbrug skal ud over oplysningerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens³ bilag 1 indeholde oplysninger om de planlagte foranstaltninger ved husdyrbrugets ophør, en redegørelse og dokumentation for valg af den bedste tilgængelige teknik (BAT) og et ikke-teknisk resumé af de undersøgte væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger.

5.1 Ophør af IE- husdyrbruget

Hvis ansøger ophører med husdyrproduktion på ejendommen, er det enten fordi staldanlægget sælges, udlejes til anden side, eller husdyrproduktionen nedlægges helt.

I det tilfælde at husdyrbruget ophører helt, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

³ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1380 af 30. november 2017

I forbindelse med ophør af IE- husdyrbrug, og efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 46, stk. 3, skal IE- husdyrbrug senest 4 uger efter driftsophør anmelde dette til Sønderborg Kommune med et oplæg til vurdering efter § 38 k, stk. 1, i lov om forurennet jord.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 26

5.2 BAT (bedste tilgængelige teknik) på husdyrbruget

Husdyrbruget på Stenderup 1 har mere end 750 stipladser til søer og er derfor omfattet af BAT- konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin.

BAT- konklusionerne⁴ skal lægges til grund for vilkårene i godkendelsen for anlægget.

Miljøledelsessystemer

På baggrund af offentliggørelsen af BAT- konklusionerne for husdyrbrug i februar 2017, skal alle IE-brug have implementeret et miljøledelsessystem inden 21. februar 2021.

Den ansvarlige for husdyrbruget skal formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold, og der skal fastsættes konkrete miljømål. Der skal også udarbejdes en handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål. Hvert år skal miljøarbejdet med miljømålene evalueres, og om nødvendigt skal der foretages justeringer af mål og handlingsplaner. Selve miljøledelsessystemet skal gennemgås minimum én gang om året.

Med afsæt i husdyrbrugets miljøpolitik skal der opstilles en handlingsplan med konkrete indsatsområder. Der kan her tages afsæt i relevante områder, hvor der kan gøres en indsats for at spare ressourcer:

RÅVARER: foder, rengøringsmidler, andre hjælpestoffer, effektivitet, sprøjtemidler

VAND: Drikkevandsspild, vaskevand, rengøring af malkeanlæg

AFFALD: Nedbringe mængden, sortering, genanvendelse

ENERGI: Lys, ventilation, varmelamper, mælkeanlæg og mælkekøling, fyring, varmekilde, isolering, varmfordeling, genvinding, brændstof, dæktype, reduceret kørsel, udskiftning af materiel.

Da kravet om miljøledelse er indarbejdet som generelle og umiddelbart anvendelige regler, stiller Sønderborg Kommune ingen vilkår.

Godt landmandskab

Beskrivelse af hvilke ledelses- og kontrolrutiner der anvendes for at styre husdyrbrugets miljøforhold.

⁴ Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2017/302 af 15. februar 2017 om fastsættelse af BAT (bedste tilgængelige teknik)-konklusioner i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/75/EU for så vidt angår intensivt opdræt af fjerkræ eller svin

BAT indenfor management/godt landmandskab er i referencedokumentet for bedst tilgængelige teknikker for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin defineret som:

- Uddannelse og oplæring af personale
- Udarbejdelse af en beredskabsplan for håndtering af uventede emissioner og hændelser såsom forurening af vådområder
- Regelmæssig kontrol, reparation og vedligeholdelse af strukturer og udstyr.
- Opbevaring af døde dyr på en måde, der forhindrer eller reducerer emissioner.

Ansøger oplyser følgende om godt landmandskab/management på husdyrbruget:

- Godt landmandskab sikres bl.a. gennem dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg.
- Godt landmandskab sikres bl.a. gennem ajourført beredskabsplan og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg.
- Der er udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Denne opdateres senest, når der er etableret ny stald mv.
- Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.
- Det er ikke påtænkt at udarbejde planer for vedligehold og reparationer, men ved daglig inspektion vil der blive undersøgt for eventuelle lækager med efterfølgende igangsætning af reparation.
- Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer, men den ansatte sendes på relevante kurser, når der er behov, alt efter hvilke type arbejdsopgaver, der skal håndteres.
- Der er alarmer på ventilation, således at der kan gribes ind, hvis der er strømsvigt eller lignende.
- Pga. ejendommens beliggenhed tæt på naboer er der stor fokus på at undgå støj. Der er således en løbende proces i gang med udskiftning af de mest nabonære ventilationssystemer til mere støjsvage typer.

Miljømyndighedens vurdering

På baggrund af ovenstående vurderer Sønderborg Kommune, at ansøger bruger BAT indenfor management/godt landmandskab.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 16
- Vilkår 17
- Vilkår 18

Fodring- ernæringsmæssig styring

Ny faglig viden baserer på at emissioner af ammoniak, i høj grad afhænger af produktionsarealets størrelse i m² i stedet for som før af kvælstof udskilt fra dyr. Emissionsfaktorer, der før indførelsen af den nye husdyrregulering blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, fastsættes i stipladsmodellen i stedet som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Med denne forståelse er ammoniakemissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivtetsudsving.

Dermed er den ernæringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, og vil derfor ikke blive behandlet yderligere.

På IE-husdyrbrug med produktion af slagtesvin, der er godkendt efter husdyrbruglovens §16 a, skal der anvendes en foderblandings- og fodringsstrategi, der omfatter:

- Fasefodring
- Letfordøjeligt uorganisk fosfat og/eller
- Fytase (som minimum enkelt dosis (100 pct.))

Husdyrbruget skal kunne dokumentere anvendelsen af fasefodring, letfordøjeligt fosfat og/eller fytase. Dokumentationen for den anvendte fodring eller fodringsteknik skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med tilsyn.

Da dette krav fremgår af § 37 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, vil der ikke blive stillet vilkår hertil.

Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. For tiden benyttes 3 foderblandinger til søerne, 4 til smågrisene og 1 til poltene. Foderblandingerne indeholder tilpassede mængder aminosyrer og højtfordøjelige uorganiske foderfosfater.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at den ernæringsmæssige styring er indarbejdet i husdyrbrugloven. Der stilles derfor ingen vilkår.

Effektiv vandudnyttelse

For at opnå en effektiv vandudnyttelse på et husdyrbrug, er det BAT at anvende en kombination af blandt andet:

- Registrering af vandforbruget
- Opsporing og udbedring af lækager
- Anvendelse af højtryksrensere til rengøring af staldbygninger og udstyr
- Valg og anvendelse af udstyr, der passer til den på gældende dyrekategori (f.eks. drikkepipler, runde drikkebrug, vandtrug), samtidig med at der sikres adgang til vand (ad libitum).

- Kontrol og (om nødvendigt) regelmæssig indstilling af udstyret til drikkevand.
- Genbrug af uforurenede regnvand som rensevand.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger:

- Registrering af vandforbruget, (der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.)
- Der er drikkekopper i de fleste stalde og ellers drikkenipler i foderautomaterne
- Staldene vaskes med højtryksrensere og lunken vand (opvarmes vha. træpillefyret), hvilket også er vand- og ressourcebesparende.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, for at opnå effektiv vandudnyttelse.

Spildevand

For at reducere produktionen af spildevand og emissioner herfra, er det BAT at anvende en kombination af nedenstående:

- Hold de forurenede områder på gårdspladsen så små som muligt
- Minimer vandforbruget
- Led spildevandet over i en særlig beholder eller et anlæg til gylleopbevaring
- Rens spildevandet

Ansøger oplyser følgende om minimering af spildevandsproduktion- og emissioner:

- Der er etableret en vaskeplads med afløb til gyllebeholder, hvor al udvendig vask af udstyr sker.
- Spildevand sikres ved at gylle håndteres i et lukket system med tætte kanaler, rør og gyllebeholdere.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, for at reducere produktionen af spildevand og emissioner heraf.

Støj

Pga. ejendommens beliggenhed i forhold til naboer, er det nødvendigt at have fokus på, ikke at have unødvendige støjemissioner.

Ansøger oplyser, at der således er en løbende proces i gang med udskiftning af de mest nabonære ventilationssystemer til mere støjsvage typer.

Ventilationsanlæggene nærmest naboer er alle af nyere dato (udskiftet i 2014).

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, for at reducere støjemissioner.

Effektiv energiudnyttelse

For at opnå effektiv energiudnyttelse på et husdyrbrug er det BAT, at anvende en kombination af blandt andet:

- Højeffektive varme-, køle- og ventilationssystemer
- Optimering og optimeret styring af varme-, køle- og ventilationssystemer, især ved anvendelse af luftrensningssystemer.
- Isolering af vægge, gulve og/eller lofter i stalde
- Anvendelse af energieffektiv belysning
- Anvendelse af varmevekslere
- Anvendelse af varmepumper til varmegenvinding
- Varmegenvinding med opvarmet og kølet gulv med strøelse (combidecksystem)
- Anvendelse af naturlig ventilation

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger:

- Registrering af elforbruget, (der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.)
- Alle stalde er isolerede
- Ventilationssystemerne er primært Multistep undertryksventilation fra Skov A/S. I den farestald og den drægtighedsstald, der ligger tættest på naboer, er ventilationen for nyligt udskiftet til støjsvag LPV ventilation (Low Power Ventilation system). Der er endvidere planen at udskifte ventilationen i de to gylte/polte-stalde.
- Ventilatorer vaskes i forbindelse med vask af stalde (reducerer modstand) og der er temperaturstyring, alarmer mv. på ventilationsanlæggene.
- I drægtighedsstalden til løsgående søer er belysningen udskiftet til LED-belysning. Efterhånden som belysningen i de øvrige stalde bliver udskiftningsmoden, vil der blive skiftet til lavenergibelysning, i det omfang det er rentabelt.

- Lyset i staldene er tændt når der arbejdes i staldene, og når der er behov for det af hensyn til dyrene. Der er vinduer i alle stalde.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT-konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, for at opnå effektiv energiudnyttelse.

Støv

Der er ikke støv cykloner på de 4 fodersiloer på 8 tons, men disse fodersiloer fyldes kun delvist, således der ikke opstår støvgener, idet støvet kun presses ud, når siloerne fyldes helt.

Fodersiloerne på 32 tons fyldes med elevator, hvorfor der ikke kommer støv herfra.

Der sker ingen monitorering af støvemissionen, idet udgifterne ved måling ikke vurderes proportional.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT er overholdt i forhold til støv.

Lugt

Vurdering og regulering af evt. lugtgener fra husdyrbruget er et helt centralt element i kommunens afgørelse om godkendelse eller tilladelse. Der henvises derfor til afsnit 4.6 om lugt.

Emissioner fra opbevaring af gylle

For at reducere ammoniakemissionerne til luft fra en gyllebeholder, er det BAT at anvende en kombination af nedenstående teknikker:

- Minimer omrøringen af gylle
- Tildækning af gyllebeholderen

Ansøger oplyser følgende om emissioner fra opbevaring af gylle:

- Fast overdækning af eventuel ny gyllebeholder
- Gylle omrøres kun forud for udbringning og gylle udbringes med slæbeslanger

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT er overholdt i forhold til emissioner fra opbevaring af gylle.

Emissioner fra hele produktionsprocessen

For at reducere ammoniakemissionerne fra hele produktionsprocessen for opdræt af svin (herunder søer) eller fjerkræ er det BAT, at anslå eller beregne reduktionen af ammoniakemissioner fra hele produktionsprocessen ved hjælp af den BAT, der er gennemført på husdyrbruget.

Beregninger for ammoniakemissionerne er foretaget i husdyrgodkendelse.dk og derudover er emissionsgrænseværdien vurderet i afsnittet "4.10 Reduktion af ammoniak ved anvendelse af BAT" og vil derfor ikke blive behandlet yderligere.

Ammoniakemission fra svinestalde

For at reducere ammoniakemissionerne til luft fra svinestalde er det BAT, at anvende en af nedenstående teknikker eller en kombination af disse:

- a) En af følgende teknikker, der gør brug af et af følgende principper eller en kombination af disse:
 - 1) reducer ammoniakfordampningsoverfladen
 - 2) øg den hyppighed, hvormed gylle (husdyrgødning) fjernes til ekstern opbevaring
 - 3) adskil urin fra afføring
 - 4) hold strøelsen ren og tør.
- b) En gødningskælder (i tilfælde af et fuldspaltegulv eller delvist spaltegulv) kun sammen med endnu en afbødende foranstaltning, som f.eks.:
 - 1) en kombination af teknikker til ernæringsmæssig styring
 - 2) et luftrensningssystem
 - 3) reduktion af gyllens pH-værdi
 - 4) gyllekøling
- c) Et vakuumsystem til hyppig fjernelse af gylle (i tilfælde af et fuldspaltegulv eller delvist spaltegulv).
- d) Skrå vægge i gødningskanalen (i tilfælde af et fuldspaltegulv eller delvist spaltegulv).
- e) En skraber til hyppig fjernelse af gylle (i tilfælde af et fuldspaltegulv eller delvist spaltegulv).
- f) Hyppig fjernelse af gylle ved udslusning (i tilfælde af et fuldspaltegulv eller delvist spaltegulv).
- g) Reduceret gødningskumme (i tilfælde af et delvist spaltegulv).
- h) System med fuld strøelse (i tilfælde af et massivt betongulv).
- i) Opstaldning i kenneler/hytter (i tilfælde af et delvist spaltegulv).
- j) Strawflowsystem (i tilfælde af et massivt betongulv).
- k) Konvekst gulv og separate kanaler til husdyrgødning og vand (i tilfælde af stier med delvist spaltegulv).
- l) Gødningsopsamling i vand.
- m) V-formede gødningsbånd (i tilfælde af et delvist spaltegulv)
- n) Gyllekøling
- o) Anvendelse af et luftrensningssystem som f.eks.:
 - 1) En kemisk luftreenser
 - 2) En to-eller tretrins luftreenser
 - 3) En biologisk luftreenser (eller et biologisk sislefilter).

- p) Gylleforsuring
- q) Anvendelse af flydebolde i gødningskanalen.

Ansøger oplyser, at da BAT med hensyn til ammoniakemission er overholdt, ønskes der ikke investeret i yderligere ammoniakreducerende tiltag på nuværende tidspunkt. Der er valgt staldgulve med lav ammoniak- og lugtemission.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til BAT i forhold til ammoniakemissioner fra svinestalde.

5.3 Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger

Af væsentlige alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger kan nævnes at der har været drøftet etablering af gyllekøling og teltoverdækninger. Da det er er forholdsvis bøvlet at etablere gyllekøling i eksisterende stalde, og der er etableret et træpillefyr til opvarmning af stuehuset, er gyllekølingen fravalgt i første omgang.

Teltoverdækninger af de eksisterende gyllebeholdere er fravalgt pga. beholdernes alder og forventede restlevetid. Hvis den nye gyllebeholder på 4.000 m³ etableres, bliver dette med en teltoverdækning.

Da BAT-og lugtberegningerne viser, at beskyttelsesniveauerne er overholdt, er der ikke undersøgt yderligere.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til BAT, og at det derfor ikke er nødvendigt at etablere yderligere BAT virkemidler.

Samlet vurdering af BAT

Sønderborg Kommune vurderer, at ansøger overholder BAT i forhold til management, ressourceforbrug, fodringsstrategier, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, spildevand og reducere af gener fra husdyrbruget. Ifølge husdyrgodkendelse.dk er de vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniak overholdt.

Generelt er det Sønderborg Kommunes vurdering, at ansøger er opmærksom på at der løbende kan være gode muligheder for at optimere forureningsbeg

6. Oplysninger m.v. til miljøkonsekvensrapport

Miljøkonsekvensrapporten indgår som en del af processen for ansøgninger om godkendelse og tilladelse omfattet af VVM-direktivets krav om miljøkonsekvensvurdering. Denne omfatter også krav til kommunalbestyrelsens høringer og sagsbehandling i øvrigt, som er indeholdt i reglerne i denne bekendtgørelse samt husdyrbruglovens kapitel 6.

Landbrugsrådgiver Ulla Refshammer Pallesen fra LandboSyd har udarbejdet en miljøkonsekvensrapport til husdyrbruget på Stenderup 1, 6400 Sønderborg. Miljøkonsekvensrapporten kan ses i bilag 6.

Miljøkonsekvensrapporten skal ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 1 pkt. D mindst omfatte følgende oplysninger:

- 1) En beskrivelse af det ansøgte med oplysninger om
 - a) det ansøgtes placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender,
 - b) det ansøgtes forventede væsentlige og eventuelle kumulative indvirkninger på miljøet,
 - c) det ansøgtes særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet,
 - d) den eller de rimelige alternative løsninger, som ansøger har undersøgt, og som relevante for det ansøgte og dets særlige karakteristika, og hovedårsagerne til den eller de valgte løsninger under hensyn til det ansøgtes indvirkninger på miljøet.
- 2) Et samlet, ikke-teknisk resumé af oplysningerne i pkt. D, nr. 1, og tillige pkt. C, nr. 1, hvis det ansøgte vedrører et IE-husdyrbrug.
- 3) Oplysning om den kompetente ekspert, der har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at indholdet i den udarbejdede rapport er i overensstemmelse med Kommunens vurdering i den indeværende miljøgodkendelse. Det er hermed kommunens opfattelse, at det ansøgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger er beskrevet, påvist og vurderet tilstrækkeligt i forhold til:

Befolkningen og menneskers sundhed.

1. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2- natur samt bilag IV- arter.
2. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
3. Materielle goder, kulturarv og landskabet.
4. Samspejlet mellem to, flere eller alle faktorer efter A-D.
5. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovennævnte faktorer.

7. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Nabo- og partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøtilladelse blev den 18. december 2018 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (626 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent. Et resume og et link til udkast af denne tilladelse er sendt i partshøring hos:

- Jesper Bladt
- Konsulent Ulla Refshammer Pallesen

Ejere og lejere af følgende adresser i 6400 Sønderborg:

- Stenderup 2,3, 4, 5 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 A, 18 B, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 34, 36 B, 37, 38 39, 40, 42 st.+1
- Tørvemose 1,2

Behandling af indkomne høringssvar

Et udkast til godkendelsen har været i høring hos naboer i perioden fra d. 18. december 2018 til d. 17. januar 2019.

I forbindelse med høringen af udkastet indkom i alt 3 høringssvar fra høringsberettigede.

2 af høringssvarene var positive.

Nedenfor har kommunen forholdt sig til de indkomne høringssvar fra naboen på Stenderup 7.

Teksten der er fremhævet med kursiv, er de rejste spørgsmål/kommentarer.

Sønderborg Kommune har kun behandlet de kommentarer der vurderes at vedrøre det konkrete projekt.

Men vores hus er pga. motorvejen og landbrugene herude ikke til at sælge. Der har været en del interesse for huset, da det er et pænt og total renoveret hus, som vi har ofret alt for mange penge på.

Det første interessenter siger om huset er, at det er meget flot, men ligger for tæt på landbrugene og gårdbutikken med hestehold og motorvejen.

Men ved bare, at da vi købte huset og fik det lavet istand, blev det vurderet til 1.395.000kr, som vi så næsten skylder i huset idag. Et år efter kunne vi få 1.295.000kr for huset iht. ejendomsmægter og har lige igen fået det vurderet og er nu helt nede på 1,050,000kr minus de

100000 kr det koster for at få huset solgt, så vil næsten gå ud med en gæld på 500.000kr.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbrugsloven giver ikke mulighed for inddragelse af værditab af ejendomme i sagsbehandlingen af miljøgodkendelser. Klagenævnet har i andre sager truffet afgørelse omkring dette, fx NMK-132-00686 og NMK-132-0075.

De andre omkring liggende erhvervsejendomme er da kun blevet til større gene end fra begyndelsen

Vi har ikke troet, at landbrugene blev solgt så hurtigt og samarbejder så meget, at de blir ved med, at udvide på den ene eller anden måde. F.eks. på dyreholds besætningen eller fodersiloer eller nu gyllebeholdere. Kan godt være, at det går ind under en eller anden paragraf med en 50% regel, som vi intet har forstand på osv.

Miljømyndighedens vurdering

Genepåvirkningerne fra husdyrbruget på Stenderup 1 er behandlet på siderne 32-37. Der stilles vilkår til forebyggelse af gener, se side 12-13, vilkår 22-25. kommunen fører regelmæssigt tilsyn med husdyrbruget og kontrollere at de stillede vilkår overholdes.

Ved bare at de skal da af med al den gylle, så det gir da en hel del ekstra kørsel udover det der allerede er idag Og dermed støj og lugtgener, samt møg på vejene og kørsel døgnet rundt, som de også gør idag. Desuden er det da blevet meget værre med fluer her, kan jo snart ikke være her for fluer og andre insekter. Støj og støv samt røg fra skorstenen hos gårdbutikken, så megen røg, at byen ligger indpakket i tåge.

Miljømyndighedens vurdering

Transporter:

Antallet af transportere til og fra ejendommen Stenderup 1 er behandlet på side 35-36. Her fremgår det, at antallet af transporterne reduceres i forhold til den nuværende drift.

Som det kan ses i tabel 11, vil der være flere transportere med smågrise til Stenderup 39, men mindre transportere med foder til ejendommen Stenderup 1.

Antallet af gyllekørsler forøges ikke i forhold til den nuværende drift, idet gylleproduktionen er uændret ved den ansøgte produktionsændring

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at det reducerede antal transportere ikke vil give anledning til gener for omboende.

Støj og lugt i forbindelse med transportere:

Støj i forbindelse med transportere til og fra ejendommen forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport. Markdrift og trafik på offentlig vej er ikke omfattet af husdyrgodkendelsesloven og reguleres derfor ikke en i miljøgodkendelse af et husdyrbrug.

Ansøger vurderer, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Møg på vejene:

Svineri på vejene efter gyllekørsel reguleres af færdselslovens § 87.

Fluer:

Der er stillet vilkår til, at der på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver tid gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Se vilkår 23 på side 12.

Røg fra skorstenen hos gårdbutikken

Røggener fra naboejendommens skorsten reguleres efter brændeovnsbekendtgørelsen. Ved røggener kan der ske henvendelse til erhverv-affald@sonderborg.dk.

Sønderborg Kommune vurderer, at røggenerne ikke stammer fra husdyrproduktionen på Stenderup 1.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Der henvises til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Sønderborg kommune vurderer, at gener for naboerne, med de vilkår der er stillet og reglerne i den generelle lovgivning, er begrænset mest muligt. De indkomne høringssvar giver ikke anledning til at der stilles yderligere vilkår.

Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 22. januar 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb tirsdag d. 19. februar 2019.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i husdyrbrugloven, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

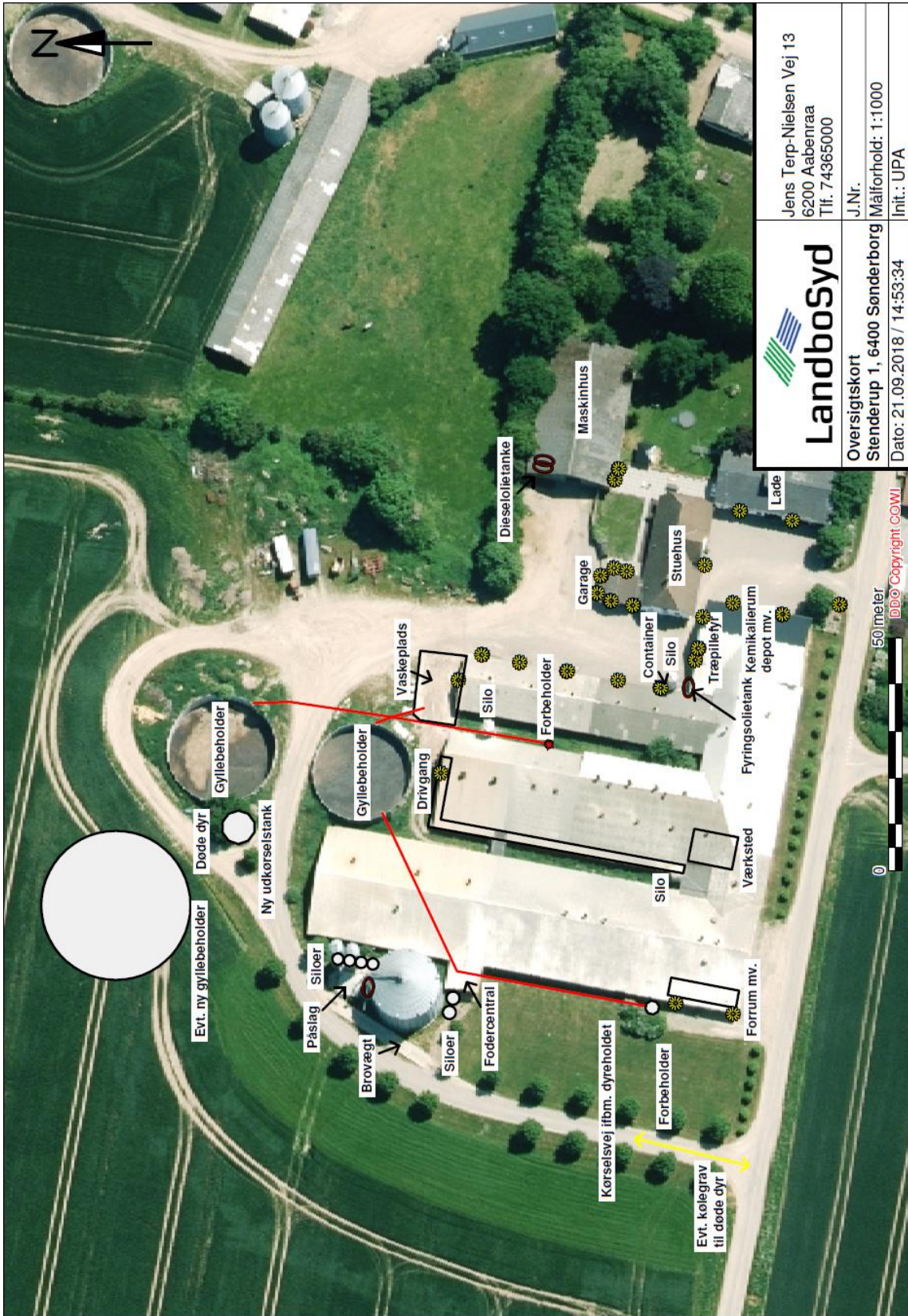
Ann-Kathrin Tessin

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

Bilag

Bilag 1- oversigtskort over ejendommen

<p>LandboSyd</p>	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Mafnr.: 1:1000 Init.: UPA
Oversigtskort Stenderup 1, 6400 Sønderborg	Dato: 21.09.2018 / 14:53:34

Bilag 2. Redegørelse for beregning af produktionsarealer på Stenderup 1

Farestald NV:

80 stier af 1,7 m x 2,7 m minus 80 krybber af 0,3 m² = **343 m²**

Løbestald N:

2 x 47 stier af 2,49 m – 0,35 m (0,35 m krybbe) = **131 m²**

Drægtighedsstald:

22,15 m bred – gang på 1,4 m x 39,84 = **827 m²**

Farestald SV:

54 stier af 3,72 m² eksklusiv krybber = **201 m²**

Farestald (L-formet indretning):

16 stier af 3,45 m² eksklusiv krybber og 8 stier af 3,95 m² eksklusiv krybber = **87 m²**

Farestald S:

42 stier af 3,48 m² eksklusiv krybber = **146 m²**

Løbestald S:

98 stier af 2 m uden krybbe x 0,65 m = **127 m²**

Løsgående søer i stier af 2 m uden krybbe x 32,5 m = **65 m²**

Babystald – ændres til farestald:

4 stalde af 2 x 5 stier af 2,61 m x 1,97 m minus krybber af 0,4 m x 0,6 m = **196 m²**

Uændret efter ændringen.

Klimastald syd – ændres til farestald:

Før: 6,5 m x 24,792 m minus 3 gange på 0,5 m x 1 m og 6 foderautomater i hver sti af 0,27 m x 0,65 m = **153 m²**

Efter: Forventet 30 farestier af 1,7 m x 2,7 m minus krybbe på 0,3 m² = **129 m²**

Klimastald midt – ændres til løsgående søer:

Før: 2 rum med 9 stier af 5,27 m x 2,11 m minus en krybbe i hver sti af 0,25 m x 0,8 m = **197 m²**

Efter: De to rum slås sammen (plastikvæg fjernes) og 2 stier slås sammen og krybber ændres til 9 stk. af 0,35 m x 2,5 m = **192 m²**

Klimastald nord:

14,2 m minus 2 gange på 0,8 m x 18,2 m minus 36 krybber af 0,198 m² = **222 m²**

Gylte/poltestald med drænet gulv og spalter:

10,32 m minus gang på 1,0 m på langs x 28,6 m minus 27 krybber af 0,24 m² = **260 m²**

Gylte/poltestald med 50-75 % fast gulv:

10,32 m minus gang på 1,0 m på langs x 24,59 m = **229 m²**

Bilag 3

Beskyttet natur efter national og international lovgivning

Definition af beskyttede naturområder:

Natura 2000 naturtyper	Arealer beskyttet af international lovgivning. Udpegede naturarealer, der skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.
Naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven	Arealer beskyttet af national lovgivning. Enge, moser, heder og overdrev på 2.500 m ² (for de enkelte området eller i sammenhæng med hinanden) eller søer på 100 m ² inklusiv fugtig bredvegetation. De beskyttede arealer har indhold af plante- og dyreliv karakteristisk for naturtypen. Naturtyperne er beskyttet mod alle tilstandsændringer. Registreringen af beskyttet natur er kun vejledende, hvorfor Kommunen skal høres i de konkrete tilfælde.

Kategorisering af naturtyper

En øget ammoniakdeposition påvirker naturarealer. Vurderingen om hvorvidt, der skal stilles konkrete krav til ammoniakemissionen, afhænger af hvilken kategori naturtypen hører under. De forskellige kategorier beskrives herunder, og kan ses i tabel 14.

Kategori 1, 2 hører under husdyrgodkendelseslovens § 7. Kategori 3 er beskrevet i § 27 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. For de naturtyper der hører under kategori 1-3, kan der stilles krav om specifikt maksimal værdi for samlet ammoniakdeposition.

Enge og søer hører ikke under en kategori, men er generelt beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3. For dem gælder, at det skal vurderes om en ekstra kvælstofførsel kan forårsage en ændring af naturtilstanden. Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke ske en tilstandsændring uden dispensation fra Kommunen. Kommunen kan i særlige tilfælde give dispensation til en tilstandsændring i beskyttet natur.

Tabel 14. ammoniakfølsom natur

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse
Kategori 1	Natura 2000 naturtyper
Kategori 2	Beskyttede heder, højmoser, løbelesøer > 10 ha og overdrev > 2,5 ha.
Kategori 3	<p>Beskyttede heder, moser, overdrev samt ammoniakfølsomme skove.</p> <p>For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25 og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Enge og søer

Tålegrænser for naturtyper

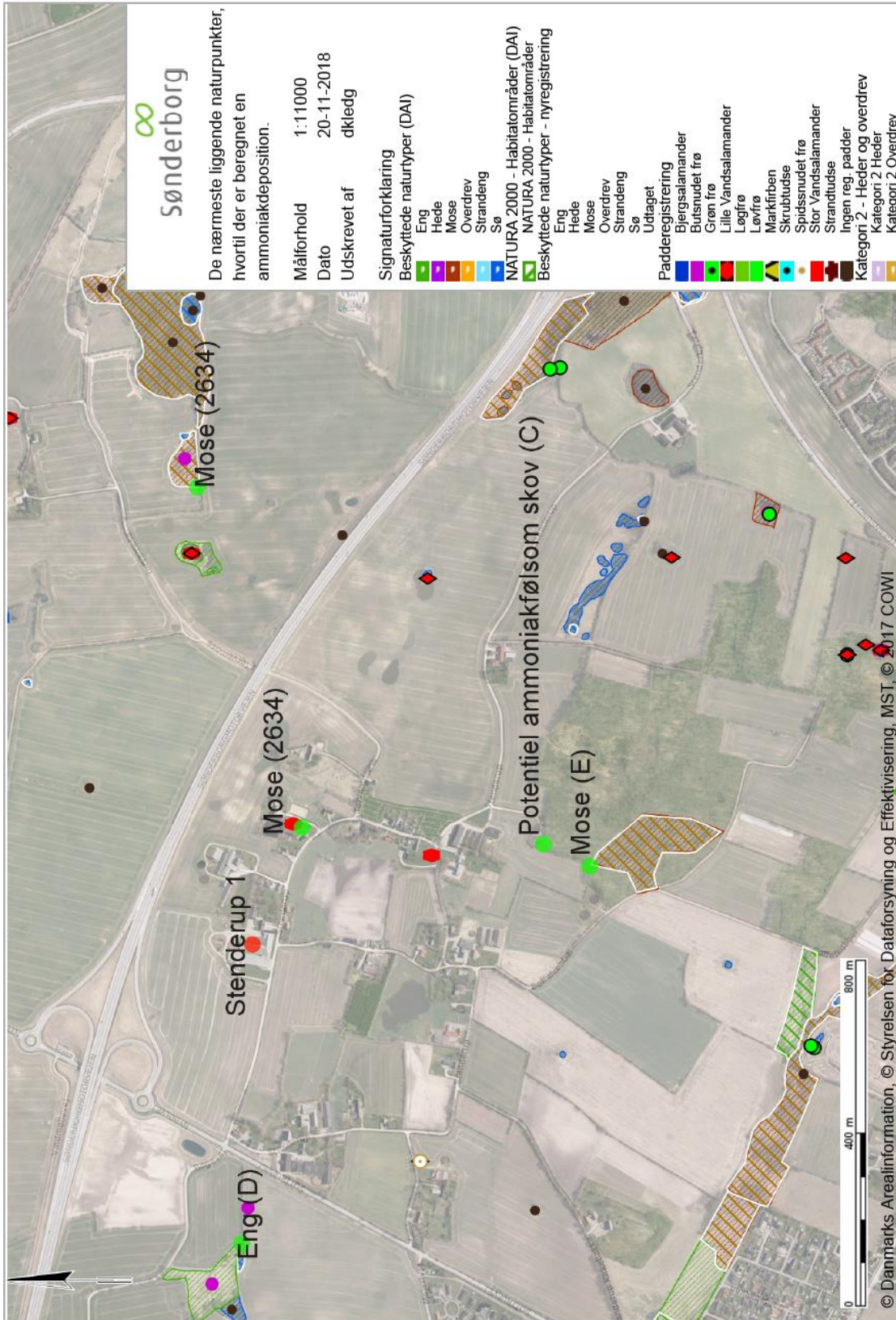
Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer jf. Vejledning om godkendelse af husdyrbrug. Se tabel 15.

Tabel 15. Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Baggrundsniveauet for kvælstofbelastningen ligger i Sønderborg Kommune på 16-21 kg N/ha/år. I området omkring ejendommen ligger baggrundsbelastningen på 14,2-18,5 kg N/ha/år.

Bilag 4 – Oversigtskort over naturpunkter ved Stenderup 1

Bilag 5

Natura2000 områder, trusler

Habitatnaturtype/-art	Trussel
Strandvold med flerårige planter	Tilgroning, invasive arter
Strandeng	Tilgroning, invasive arter, uhensigtsmæssig hydrologi
Næringsrig sø	Tilgroning
Bøg på muld	Næringsstofbelastning
Bøg på mor	Næringsstofbelastning
Ege-blandskov	Næringsstofbelastning
Elle- og askeskov	Næringsstofbelastning, uhensigtsmæssig hydrologi
Skæv vindelsnegl	Arealreduktion/fragmentering, tilgroning (levested)
Stor vandsalamander	Tilgroning

Bilag 6 – Miljøkonsekvensrapport

1a) *Det ansørgtes placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender:*

Staldanlægget på Stenderup 1 ligger i landsbyen Stenderup mellem Dybbøl og Nybøl i Sønderborg Kommune umiddelbart syd for motorvejen mellem Kliplev og Sønderborg. Det samlede husdyrbrug med stalde, øvrige bygninger og gyllebeholdere mv. fremgår af kortbilag.

Området er lettere kuperet. Staldanlægget ligger frit og synligt med nabobeboelser og samlet bebyggelse forholdsvis tæt på mod øst.

Staldbygningerne er dels opført i gule mursten og dels i gulbrune søstenselementer og har grå eternit- eller bliktage. Stuehuset, den gamle lade og depotet er malet hvide, og tagene er dels af rødbrune betontegl og grå blikplader. Maskinhuset opført i gule mursten og grønne blikplader og har gråt eternittag. Alle siloer er grå stålsiloer. Den store kornsilo er knap 15 m høj, de to 32 tons siloer er ca. 11 m høje og de fire 8 tons siloer er ca. 6 m høje.

Teltdugen på den eventuelt nye gyllebeholder forventes at blive en grå pvc-dug, som kommer til at stikke ca. 7 m over terræn.

Det ansørgte omhandler dels ændringer i eksisterende stalde, hvorefter smågrise ikke længere skal være på ejendommen, men der til gengæld kommer flere årssøer. Der ønskes endvidere mulighed for at etablere en udkørselstank på maks. 99 m³, en kølegrav til døde dyr samt en ny teltoverdækket gyllebeholder. Endvidere ønskes mulighed for at kunne producere efter de nye fleksible regler, hvor produktionsarealerne godkendes, og ansøger frit kan producere på de godkendte produktionsarealer og gulvtyper.

1b) *Det ansørgtes forventede væsentlige og eventuelle kumulative indvirkninger på miljøet:*

De potentielle væsentlige indvirkninger på miljøet er beskrevet under oplysningskrav jf. bilag 1 B.

Med husdyrbrugets beliggenhed med ca. 200 m til nærmeste husdyrbrug (målt fra centrum til centrum af stalde), som er svinebruget Stenderup 5, 6400 Sønderborg, vurderes det, at der ikke vil kunne opstå væsentlige kumulative effekter med hensyn til støj, vibration, støv- og lysgener, skadedyr og affald.

Af kumulative virkninger er det primært lugt- og ammoniakemission, der kan være aktuelt. Der er vist kumulation med hensyn til lugt fra husdyrbruget Stenderup 5 og til beboelsen Stenderup 9, der udløser samlet bebyggelse, idet det antages, at ammoniakemissionen fra Stenderup 5 er større end 750 kg NH₃N.

Der er så vidt vides ikke kumulation med et andet husdyrbrug til kategori 1-natur i Rode Skov, men da den højeste ammoniaktotaldeposition til punktet er på 0,0 kg, er det ikke undersøgt nærmere, om der kan ligge andre ejendomme, der kan bidrage med kumulativ effekt.

Den højeste totaldeposition af ammoniak til kategori 2-natur er på 0,0 kg, så heller ikke her er det relevant at se på eventuelle kumulative effekter.

Øvrige § 3-beskyttede naturarealer og potentielt ammoniakfølsomme skove modtager 0,0 kg i merdeposition.

Staldanlægget og gyllebeholderne ligger inden for nitratfølsomme indvindingsområder. Da den nye udkørselstank og den eventuelt nye gyllebeholder etableres med tætte og stabile bunde og sider, er der ingen risiko for udsivning til det omgivende miljø.

Gyllebeholderne er omfattet af 10 års beholderkontrollen og bliver kontrolleret løbende.

1c) *Det ansørgtes særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet:*

Som det er nævnt tidligere i ansøgningen, er der ikke benyttet særlige virkemidler til reduktion af ammoniakemissionen i etape I. Da de eksisterende gyllebeholdere er fra 1992 og sidst i 1980'erne (den ene gyllebeholder er ikke med på luftfoto fra 1984, men fremgår af luftfoto fra 1989), er der for kort restlevetid for beholderne, til at teltoverdækninger er rentabel. Endvidere er gyllebeholderne ikke forberedt til overdækning.

Beregningerne i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauerne for lugt og ammoniak overholdes, dog under undtagelsesreglen for lugt.

De øvrige potentielle genepåvirkninger som er beskrevet under pkt. 1 B 7), vurderes at være af et omfang, så der med den aktuelle afstand til naboejendomme og natur ikke er behov for at foretage tiltag for at mindske generne.

1d) *Den eller de rimelige alternative løsninger, som ansøger har undersøgt, og som relevante for det ansørgte og dets særlige karakteristika, og hovedårsagerne til den eller de valgte løsninger under hensyn til det ansørgtes indvirkninger på miljøet:*

Der er ikke lavet beregninger for alternative placeringer eller størrelser af produktionsarealer, idet der kun sker ændringer inde i de eksisterende stalde. Placeringen af udkørselstanken er valgt ud fra, at det skal være nemt at pumpe til tanken, og der skal være mulighed for at lastbiler fra biogasanlæg kan komme til tanken samt manøvrere rundt. Den nye gyllebeholder ønskes placeret som ansørgt, så den ligger tættest muligt på de eksisterende gyllebeholdere, men samtidig længst væk fra de nærmeste nabobeboelser.

Da BAT med hensyn til ammoniakemission er overholdt, ønskes der ikke investeret i yderligere ammoniakreducerende tiltag på nuværende tidspunkt.

2) *Ikke-teknisk resumé af oplysningerne i pkt. D, nr. 1:*

Ansøgningen omhandler godkendelse af de eksisterende produktionsarealer i de eksisterende stalde på Stenderup 1, 6400 Sønderborg. Beregningerne i skema 200314 i Husdyrgodkendelse.dk viser, at beskyttelsesniveauet for ammoniak lugt overholdes uden brug af virkemidler, idet der er tale om eksisterende staldanlæg. Beskyttelsesniveauet for lugt overholdes i forhold til undtagelsesreglen for lugt. I beregningerne er der taget hensyn til kumulation med hensyn til lugt og ammoniak.

Ejendommen ligger nabolært. Pga. husdyrbrugets indretning og drift, vurderes det, at der trods dette ikke vil være væsentlige gener i form af støj, støv, vibrationer, lysgener, fluer, skadedyr, opbevaring af døde dyr eller transport.

Støv vil primært være i form af jord på veje efter kørsel. Dette afhjælpes ved efterfølgende rengøring af veje. Fluer og skadedyr bekæmpes. Transport til og fra ejendommen sker ad de to overkørsler til Stenderup.

Der er ikke undersøgt alternativer til den ansøgte ændring. Imødekommes ansøgningen ikke, fortsætter husdyrbruget med den nuværende sammensætning af søer, smågrise og polte, og der sker således ingen lugtreduktion.

Hvis husdyrbruget ophører, vil stalde, gødningsopbevarings- og foderanlæg blive tømt for dyr, gødning og foder og efterfølgende rengjort. Rester af medicin og kemikalier samt andet affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ.

3) *Oplysninger om den kompetente ekspert, der har udarbejdet miljøkonsekvensrapporten:*

Ansøgningen er udarbejdet af Cand. scient. Ulla Refshammer Pallesen, LandboSyd, som har arbejdet med landbrugets miljøforhold i mere end 13 år. Først i den kommunale enhed Sønderborg Områdets Miljøcenter og senere som miljørådgiver i landboforeningen LandboSyd. Kontaktoplysninger er oplyst i skema 207053.

Andre relevante oplysninger:

Kapacitetsberegning:

Forventet maksimal produktion i den nærmeste periode er på ca. 900 årssøer, 36.000 smågrise til ca. 6,8 kg og ca. 500 polte 7-110 kg. Se regneark for gylleproduktion ud fra normal:

Gylleproduktion mv. = 6.085 m³

Opbevaringskapacitet før etablering af ny gyllebeholder:

Gyllebeholdere på hhv. 1.430 m³ og 1.720 m³, ejet gyllebeholder på 1.190 m³ på Stenderup 33 samt lejeaftale på 1.500 m³ på Felstedvej 25 a, 6300 Gråsten.

I alt = 5.480 m³.

Der er således ca. 11,5 måneders opbevaringskapacitet.

På sigt skal gyllebeholderen på 1.430 m³ nok tages ud af drift. Med gyllebeholdere på hhv. 1.720 m³ og 4.000 m³ bliver opbevaringskapaciteten på selve ejendommen på 11,3 måneders opbevaringskapacitet.

Erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri:

Der bygges ikke nyt, men ændres kun inventar og dyretype i nogle af staldene. Godkendelsen anses nødvendig for ejendommens drift, idet det er nødvendigt at optimere ejendommens indtjening, for at kunne overleve i branchen. Fri produktion på staldenes produktionsarealer gør det nemmere at udnytte staldanlægget optimalt.

Den nye gyllebeholder er nødvendig for at have tilstrækkelig opbevaringskapacitet. Hidtil har der været lejet opbevaringskapacitet på anden ejendom, for at have tilstrækkelig kapacitet. Den ældste af de eksisterende gyllebeholdere på ejendommen er ca. 30 år gammel, og det kan blive nødvendigt at tage den ud af drift på et tidspunkt.

Ansøgningen er derfor erhvervsmæssigt nødvendig.

Vedrørende ansøgningskrav jf. § 4 i Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug:

Stk. 5. Ved udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten skal ansøger tage hensyn til tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger foretaget i henhold til anden lovgivning.

Stk. 6. De oplysninger, som ansøger skal give efter bilag 1, pkt. D, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere det ansørgtes væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til:

- 1) befolkningen og menneskers sundhed,*
- 2) biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,*
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,*
- 4) materielle goder, kulturarv og landskabet,*
- 5) samspejlet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og*
- 6) sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.*

I denne ansøgning vurderes det, at der på ansøgningstidspunktet ikke er foretaget andre relevante vurderinger i henhold til anden lovgivning, som der skal tages hensyn til.

Med hensyn til stk. 6, så beskriver oplysningerne i pkt. D ikke alle forhold nævnt i stk. 6, når der er afgivet oplysninger i forhold til overskrifterne i pkt. D nr. 1-3.

Til vores kendskab vil et sohold med den ansøgte beliggenhed ikke kunne have en væsentlig direkte eller indirekte virkning på befolkningen eller menneskers sundhed.

I forhold til biologisk mangfoldighed vurderes projektet heller ikke at have en væsentlig direkte eller indirekte virkning på kategori 1 og 2-natur pga. den store afstand til sådanne områder (ca. 6,7 km til kategori 1-natur og godt 4 km til kategori 2-natur og 0,0 kg totaldeposition til disse områder). Den største trussel for bilag IV-arter vil være fx tilgroning af leve- eller ynglesteder. Med merdepositioner på 0,0 kg NH₃ og totaldepositioner på maks. 0,2 kg NH₃ til øvrige kategori 3-naturområder vurderes tilgroning ikke at være en reel trussel.

Da stalde, gyllerør, forbeholdere og gyllebeholdere er udført i tætte og stabile materialer, vurderes det, at der fra selve husdyrbruget ikke ved normal drift kan ske væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger af jordarealer, jordbund eller vandforekomster.

Der vil ske ammoniakemission til luften, men dette i et omfang, så BAT overholdes, også med hensyn til kumulation, hvorfor det vurderes, at der ikke vil være tale om væsentlige direkte eller indirekte påvirkninger.

Da der udelukkende bygges ny gyllebeholder i tilknytning til de eksisterende gyllebeholdere, vurderes det, at der ikke kan ske nogen negativ påvirkning af kulturarv eller landskab.

Det vurderes, at der ikke er væsentlige direkte eller indirekte virkninger som følge af et samspil mellem punkterne 1-4.

I forhold til risici for større ulykker eller katastrofer, vurderes det, at den største ulykke/katastrofe vil omhandle udledning af gylle til omgivende arealer, og dette vil primært kunne påvirke bilag IV arter. Dette vil kunne ske enten ved uheld der involverer materiel der transporter gylle. Ved sådanne uheld vil der blive ringet 112.